

I.

Abraham Abulafia¹⁾.

(Geb. 1240.)

§. 1.

Zur Charakteristik Abulafia's.

Reich an Wissen²⁾, Geist und Scharfsinn war Abraham Abulafia nur ein caricirter Abraham Ibn Esra, und obwohl ein mystischer Schwärmer im wahren Sinne des Wortes³⁾, eine Art jüdischer Ssufi, so ist er doch bloß das Produkt seiner Zeit! In der zweiten Hälfte des dreizehnten Jahrhunderts sehen wir nämlich drei Männer, vom philosophischen Geiste der Zeit genährt und durch ihn gebildet, die Philosophie geringschätzen und die vom Buche Jezira, der Hagada, R. Jehuda dem Frommen, R. Elasar aus Worms, dem Buche Bahir und besonders von Abraham Ibn Esra angeregte Zahlen-, Buchstaben- und Vocalmystik mit Eifer und Hingebung verfolgen: es sind dies Isaak Ibn Latif, Josef Chiquitilla und unser Abulafia. Besonders bieten die beiden Letzteren viel Aehnlichkeiten und spielen vielleicht auf einander an⁴⁾. Beide widmen

1) Vgl. meine „Auswahl kabbalistischer Mystik“ I, S. 16 ff. des deutschen Theiles.

2) Als Proben seiner Sprachkenntniss gebe ich hier folgende Stellen aus seinen handschriftlichen Werken: אבן פרודור הוא . . . אבל פרודור הוא (ib. 23^b, חיי עה"ב) זקן והילוסופים שפי' אורהי החכמה והיא סלה יחזית — (ib. 26^a). — בלשון יון פר"רי ז"ו זבעל לשון יון יאמר כי שם (Commentar zu More, Anf. des 2. Th.). — הספר כרם"י והרי חבר כ' עם ד' ועם ס' ועם י' לפי כתיבתו וקרא שם הספר ככה . . . זבעל לשון לעז יאמר קארם"א או ליבר"ז וכן לשון יון עוד ביבליא"א על שם הביבלי"א על ענין בבל שקורין בבילוני"א

3) Besonders zeigt er sich in seinem חיי עה"ב als echter Schwärmer. Vgl. die erläuternde Anmerk. 23.

4) J. Chiquitilla sagt nämlich im Anfang seines שער הנקוד:

dieser Art Mystik ausführliche Abhandlungen und werden allmählig zur Schwärmerei hingedrängt. Nur nimmt sie bei Abulafia einen bestimmten Typus an, indem er eine prophetische Kabbala schafft, die einen ssufischen Anstrich hat. Durch die Kenntniss derselben kann man nach ihm eine Verbindung des Menschen mit Gott herstellen und den göttlichen Geist gleichsam in sich hineinströmen lassen. Und trotz seiner Extase findet man in seinen Schriften auch sehr scharfsinnige Bemerkungen, erhabene Ideen, geistreiche Vergleiche; wie ein Blitz dringen oft durch das Dunkel seiner Schriften helle und klare Anschauungen durch.

§. 2.

Die Schriften Abulafia's.

Die Werke Abulafia's sind nicht bloß für die Kenntniss der Kabbala, sondern auch für die Geschichte der Philosophie, der Grammatik und der Cultur im Allgemeinen von hoher Bedeutung, indem er der philosophischen Strömung seiner Zeit nicht widerstehen kann, Anschauungen und Begriffe von ihr entlehnt und vermöge seines Systems dem grammatischen Bau der hebräischen Sprache seinen Fleiß widmen muss. In seinem אמרי שפר (cod. h. München Nr. 40) berichtet er, dass er von 1271 bis 1291

ואל תתפתה בדעתך לסכלות מי שכותב סאלו המתפתים מדעתם למצוא דברי חסד
 8. 67 , אוד השכל שכתב; und Abulafia schreibt in seinem חסד חלל
 ידע שמתרי האמתות הם עיניים עמוקים מאד ובר נכתבו
 עליהם מדות הרבה מפורשים בדרכי אותיות ד' עקיבה ובפרקי היכלות ד' ישמעאל
 ובספר הבהיר ובס' יצירה ובספרים אחרים רבים מסיניהם וגם קצת מדרכי הנקוד
 נרמז בס' הבהיר אך מה שנרמז בס' צחות ובמאזנים ובס' השם לבן קורא שכתב במ
 עיני הנקוד לפי הרקוק גם רמז קצת מהסודות אין לנו צורך להשיבו מה וגם לא
 לשנות מה שאמרו אחרים וכבר חידשו ג"כ ספרים רבים על ענין זה
 . סומן קרוב מאד על מי אנשים חכמים מחוכמים במתרי קבלת ידעת השם

schriftstellerisch thätig war⁵⁾, und in dem vorliegenden Sendschreiben (S. 23) giebt er die Zahl seiner Werke auf sechsundzwanzig und die seiner prophetischen Schriften auf zweiundzwanzig an. Wir wollen versuchen seine Werke aufzuzählen, soweit sie uns bekannt geworden sind:

1. Grammaticische Abhandlungen, angeführt in seinem Sendschreiben an Salmon. S. meine „Auswahl kabbalistischer Mystik“ I, S. 18 hebr.
2. Commentar zu Ibn Esra's „Sefer ha-Schem“, angeführt in einem Anhang zum vorliegenden Sendschreiben. Vgl. die erläuternde Anmerkung 28.
3. סתרי תורה oder ספחחות ׳ס, Commentar zu den wichtigsten Capiteln der Genesis. Cod. h. de Rossi Nr. 141.
6. איצר ערן ננח, angeführt nach de Rossi in Nr. 3. Vielleicht ist es mit einem ähnlichen von Mose Bontarel in seinem Jezira-Commentar angeführten Werke identisch.
5. ׳ס ענולים oder חיי עולם הכא, über den Namen Gottes, mit starker Benutzung des Buches Rasiël und

5) Die Stelle lautet: ודע שכבר חברתי אני ספרים רבים בה היריעה: שהיא יריעת השם באמת יש לי היום אחת ועשרים שנה והוא משנת א"ל ועד שנת ג"א וסימנך א"ל ג"א רמא נא לה ובתוך זה הזמן משנת ל"ט ועד היום חברתי בזאת היריעה בעצמה ספרי נבואה שהם פסוקים מעידיים על יריעת השם ואין תכלית כונתי בכל חיבורי כי אם למען ספר שמו בכל הארץ מצד היריעה השכלית חברתי על זה ג"כ ספרים רבים בצורת ספרי חכמה ומהם ארבעה מעולים מגלים רוב זו היריעה הא' מהם ס' אור השכל חב' כ' זל נשל (גן נקל?) והג' ס' החשק והד' ספר פרס הכפר (?) ואחרים רבים כמהם אין ספק שצריך המקובל הרוצה להשיג זו היריעה לעיין בהם ומהם יתחכם בה ואני סומך בקצרי זה החבור על מה שהארבתי באותן החיבורים שקדמו לה ואמנם המחקרים שקדמו לחבר בזה רבר כבר הודעתוך אשר כוונתי להעלים זו היריעה בכל כתם וע"כ לא שמוה עיקר נגלה בחיבוריהם אך כמי שמביא דבר אנג גרדא אבל אני שמתי עיקר ושרש בעת חברי רבר בה בכל מה שחברתי כמו שאמרתי לך במאמר א' מחיבורי זה .

mit vielen Kreisfiguren. Es ist 1280 geschrieben⁶⁾, und mein Codex hat noch einen anonymen Commentar, der mir aber defect wurde.

6. נן נעול, Commentar zum Buche Jezira, im J. 1289 verfasst. Cod. h. München Nr. 57.
7. פלאוח חכמה . Ueber פליאה ם' cod. h. der Sorbonne in Paris, s. Anm. 24.
8. אמרי שפר, geschrieben im J. 1291. Vgl. über den Inhalt desselben die erläuternde Anmerkung 5. Cod. h. München Nr. 40, auch in meinem Besitze als Abschrift⁷⁾. S. Nr. 16.
9. אור השכל . Vgl. die erläuternde Anmerkung 16. Cod. h. de Rossi Nr. 144, cod. h. München Nr. 40 u. 92 und auch in meinem Besitze als Abschrift.
10. נט השמות ם' הנט und
11. ם' החשק, in der Oppenheimer'schen Bibliothek befindlich.
12. ם' זכריהו ם' האוח, eine apokalyptische kleine Schrift, in München, in der Bodlejana und in meinem Besitze⁸⁾. Sie ist 1288 auf der Insel Cumino bei Malta geschrieben.
13. חיי נפש, ein Commentar zu Maimuni's „More“. S. Landauer⁹⁾ im Lbl. des „Orient“ 1845, 417.
14. סחרי חורה, ein im J. 1280 umgearbeiteter Commentar zum „More“. Er zerfällt

6) Er sagt nämlich 22^b meines Codex: וזה המד הנרמו למעלה: מן אלף ומאהים וי"ב שנה כמספר שנות הגלות החורבן ועד היום הזה. Meine Handschrift ist 1757 in טריניטאר geschrieben.

7) Die Copien aus der k. Bibliothek in München verdanke ich einem wackern jungen Manne, dem Hrn. H. Zirndorf.

8) Meine Abschrift verdanke ich Steinschneider.

9) Landauer irrt, wenn er aus einem angehängten Gedichte schliesst, diese Schrift heisse auch חיי קולם. Jenes Gedicht ist blos der Nr. 5 entlehnt, und steht z. B. auch in einem Anbange zu Nr. 9 cod. h. München Nr. 92.

in drei Theile und jeder Theil ist in סודות eingetheilt. Er befindet sich im Vatican, in Parma, in der Bodlejana, in der Oppenheimer'schen Sammlug, in Paris, Florenz, Wien, München, Leipzig, bei Hrn. Rosenthal in Hannover und in meinem Besitze.

15. רמזות לסחרי חורה und
16. אמרי שפר, Nachträge zu dem vorhergenannten Commentar¹⁰⁾. Nr. 16 ist 1291 verfasst; vielleicht Nr. 8.
17. Sendschreiben an Salmon, in meiner „Auswahl“ I abgedruckt.
18. ס' הישר, 1279 in Urbino,
19. ס' החיים, 1280 in Capua,
20. הפטרה, 1280 in Capua
21. ס' עדות, 1282 in Rom verfasst und
22. ס' הסליח. Prophetische Schriften. S. Landauer a. a. O. S. 382, 491, 500.
23. ס' ספרי נבואה, Commentar zu seinen prophetischen Schriften, 1285 geschrieben¹¹⁾.
24. Einige kleine Aufsätze. S. Landauer a. a. O. S. 418.
25. Das vorliegende Sendschreiben, das aus einer Handschrift der kaiserlichen Bibliothek in Paris (*fonds de l'Oratoire* Nr. 24) von dem rühmlich bekannten B. Goldberg für mich copirt wurde¹²⁾. Es ist identisch

10) S. Landauer a. a. O. S. 418.

11) In seinem ס' האות sagt er nämlich: בשנה ארבעים שנה וחמש שנים וחמשת אלפים שנה בחדש השלישי בחשבון הירח בשנה העשירית למחזור בחדש כסליו: הוא החדש התשיעי לחשבון השמש בשנה החמישית למחזור בירח כסליו: ביום הששי הוא אחד לחדש למנון הנחשב לשנות יצירת האדם העיר י"א את רוח זכריהו לשנות ולכבול ספרי נבואותיו ולהשלים חצי הספר: כי בתוך ספריו כתב ספר אחד והוא החצי הספר לרמו לחצי השם ולחצי השם והיום האחד נשלם ובו השם האחד תם: בעצם היום החוא החל זכריהו הרועה לכתוב פלאות חכמה וכו'.

12) Einige Verbesserungen wurden von mir angebracht. So

moni wollte, gepflegt werde, und um Missverständnissen vorzubeugen verwahre er sich gegen jene wunderthätige Kabbala, welche durch fingirte Namen Wunder wirken zu können behauptete. Um nun seine prophetische Kabbala zu begründen, weist er nach, dass schon im Talmud Buchstaben-Permutationen und Combinationen vorkommen, liefert einige Beispiele von überraschenden Resultaten, die durch seine Methode erzielt werden, und sucht seinem System eine rationale Basis zu geben. Wie die logischen Figuren uns Schlüsse machen lehren, so könne die Kunst der Buchstaben-Combinationen uns anleiten das Wahre zu finden. An einen aristotel. Satz ferner anknüpfend, dass die aus Buchstaben zusammengesetzten Wörter, welche bei den Völkern verschieden und das Werk der Uebereinkunft (σύνθηκη), während die durch sie repräsentirten Begriffe Eins sind, den Letzteren entsprechen, bemerkt er, dass die Buchstaben aus einer ὕλη, der Dinte nämlich, die alle Formen annehmen kann, und daher wie die allgemeine ὕλη ein an sich selbst Unbestimmtes (οὐδὲ τί) ist, und einem εἶδος, der Buchstabeugestalt zusammengesetzt seien, wie auch aus dem Stoff des semen der redende Mensch sich bilde. Da nun die Wörter aus Buchstaben bestehen und die Gegenstände durch Wörter ausgedrückt werden, so müssen die Buchstaben alles Seiende repräsentiren. Dem sei auch wirklich so. Denn die dem Auge sichtbare Schrift gleiche der untern, das dem Ohre vernehmbare Wort der mittlern, und der im Innern ruhende Gedanke der obern Welt. Nachdem er sich noch auf Mose b. Nachman be-ruft, der in der Einleitung zu seinem Pentateuch-Comm. eine alte Tradition mittheilt, dass die Tora aus lauter Gottesnamen bestehe, und nachdem er R. Abraham ermahnt sich belehren zu lassen und Frieden zu halten, fordert er ihn auf, von dem Sendschreiben öffentlichen Gebrauch zu machen und es einem Rabbiner zu zeigen, dessen Name den Zahlenwerth 68 (ספ"ח) hat. — Es gehört zu den spätem schriftstellerischen Arbeiten Abulafia's¹⁶⁾.

16) Ich habe das Verhältniss Abulafia's zum Sohar hier unberührt gelassen, da dieser Cardinalpunkt in der Geschichte der Kabbala erschöpfend behandelt werden wird. Ich kann jedoch nicht umhin hier zwei wichtige Thatsachen mitzuthellen. R. Isaak

I.

שבע נתיבות התורה לר' אברהם אכול עפ"א ואגרת
ששלח לר' אברהם :

כשם יאינו לקי ילק :

מגל עז שם יי כו ירוץ צדיק ונשגב . אמרת יי צרופה מגן
הוא לכל החוסים בו :

הא הא ויוד סבות לכל סבה על כן נשקן שר עלי ראשן

יפחד אנוש מהן וארטובתיה מפניהן דא לרא נקשן :

יתחפכו כחות ולא ישן לב טוב ויתקדן בעולם בא

ה"א מעלה קיטור כאש כבשן אמן יהא ברוך שמה רבא :

גדלו ליי אתי ונרומסה שמו יחריו .

כי שם ייי אקרא הבו גדול לאלהינו :

שבעה המה עיני השם חסנהיגים אור תורהו

משכיל שלם קום ותבקשם ובלבך תסע יראתו

משכיל פקה עין לבך לראות תורה אמת ושמה מקור מופת

וכתוב ברם והיו למופת אות כורו מגלה שם¹ אחי יפת

אודה יי ככל לכב בסוד ישרים ועדה חזרת יי חמימה משיבת

נפש עדות יי נאמנה מחכימת פחי פקודי יי ישרים משמחי לב

מצות יי כרה מאירת עינים יראת יי טהורה עומדת לעד משפטי

יי אמת צדקו יחרו :

ראשית הדבור והתחלת החבור לקבץ כל הצבור קבוץ החכם

עם הבור ולגלות לזה תכלית סוד העבור ולהסתיר מזה ענין צורה

הטבור ולחת לכל אחד מהם דרך ענייניהם ולמסור לאלה מפתח

לפתוח שעריהם ולקחת מאלה הנמצא עמהם עד אשר הראוי יקח

חלקו כפי משפטו וחזקו ויכרוק אח כדקו ויעיד עליו צדקו והפכו

חדק לשונו לחכו אשר לא ידע ערכו ולא הפר אח מלכו לא במצרים

ולא בעכו ולבעל כרע אח ברכו כי שקר נסכו ואשר ימצא בנחם לפי הדרכים השתים יערסו במערך ישר כאשר בעין כל איש יכשר כי התורה אשר שמה ספר הישר עץ חיים היא למחויקים בה וחומכיה מאשר . וכבר נודע בקבלה מספר רז"א² כי מאשר בגמטריא ישראל וממנה חודענה כל המצוהות מדרכי סתרי המצוות וכה תחקשרנה התאוות המערדנות והמורות המחשבות השוות בעלות האמונות והתקוות ולפיקך ראוי להודיע למעמידי הישיבות אשר בכל הסביכות עניני האוחיות והחיבות המורים על מציאות הזכרים והנקבות היחידים ויחידיות והרכים והרבות להכדיל בהם בהבדלות קרובות כין הרעות והטובות וכין המחשבות הצודקות והכזבות ויחגלה זה כלו בשבע נתיבות אשר בהן נכללות כל החכמות בשבעים פנים נחממות לכל הלשונות והאומות :

והנני כולל ענינים בזה האגרת למזכרת והיה לכם למשמרת .
אלו הן שבע נתיבות התורה :

הנתיב הראשון כולל הכנת קריאת התורה כפשוטה שאין מקרא יצא מידי פשוטו . זו הדרך שבה היא ראויה להסוך העם אנשים ונשים וטף . וידע שכל אחד מבני אדם כתחלת הויתו בילדותו ונערותו הוא סכלים ואחר שיש בבני אדם קצת אנשים לומדים וקצת נשאר בלי למוד כלל על דרך הכרת אותיות ונאמר על כל אדם ועיר פרא אדם יולד הרין נותן שהנמצא בלתי למוד אותיות שימסרו לו קצת קבלות עד שיהיה בעל אמונה מקובלת ואשר יגלגלוהו תוך גלגלו יניעוהו תוך גלגל הפשט עד שיראה כאלו למד וידבק במה שקבל ממנו כמו שידבק בו מי שלמד פשטי התורה כדי לכבשותחת הנתיב הזה הראשון :

הנתיב השני כולל הכנת הקריאה בפירושים רבים אבל הכלל אתם הוא שהם מתגלגלים סביב גלגל הפשט ומקיפים בו מכל צדדיו כענף המשנה והתלמוד שהם מגידים ביאור פשטי התורה כענין ערלת הלב שהתורה צוהה למול אותו שנ' ומלחם את ערלת לבבכם ולפי הפשט לא יתכן לקיים זו המצוה לעולם אם כן צריכה פירוש זהוה כמו שנ' ומל י' אלהיך את לבבך וגו' וכא אחריו ושבת עד י' אלהיך אם כן מלח הלב היא לקיחת הדרך אל החשובה לשם ית' ואין מילח בן שמתנה ימים כמזה שאי איפשר לפרשה חשובה כמו שחשבו ערלי לב וערלי בשר² ואם כן מילח הולד היא כפשוטה בהכרת והוא לתועלת רבות כבר נתגלו קצתן לנו שבת לאל :

והנתיב השלישי כולל הכנת הקריאה על צד דרשות והגהות
 ותגלגליון מקיפים שני הגלגלים הנוכרים כענין אמרם ו'ל למה לא
 נאמר כיום השני כי טוב מפני שלא שלמה מלאכת המים וכן כל
 כיוצא בו והנה קראו זו הדרך דרש להורות שבה אפשר לדרוש
 ולחקור ולדרוש בה גם כן כרכים לאוני הכל וכיוצא בזה קראו גם
 בן אגדה או הגדה והראשון ענינו משך והוא חרגום והוא טוב למשיכת
 הלכות אל דרך טובה והשני ענינו ספור דברים נאים שהשומע חפץ
 להקשיבם בתאוה :

והנתיב הרביעי כולל המשלים והחידות שבכל הספרים ומזו
 הדרך מתחילין החידים להבדיל מהמון העם כי ההמון יבינום על
 אחד משלשה הדרכים הנוכרים קצתם יקחום כפשוטם וקצתם יפרשום
 וקצתם יבינום כדרשות והחידים ישיגו שהם משלים⁴ ויחקרו במשליהם
 וכוה יקרה להם שמות המשותפים גם כן כמו שהחבאר ענינם מן
 המורה :

והנתיב החמישי כולל ררכי הקבלות התוריות לכד וארבע
 הנתיבות הנזכרות לפני זו הנתיבה כל האומות משחחפים בהם
 המזניהם בשלשה מהם וחכמיהם ברכיעיה עמם חולחם ואמנם זו
 החמישית היא תחלת מדרגות חכמי הקבלה הישראלים לכד והיא
 שבה נבדלנו מכל ההמון שבעולם ומחכמי אומות עולם ומחכמי ישראל
 הרבנים בעצמם המחנגללים חתה שלשת הגלגלים הנוכרים והמשל
 על זו הדרך כגון ההוראה שתורנו החורה באות הראשונה שבה שהיא
 ב' של בראשית שצריכה להיות רכתי וכ"כ אותיות גדולות הן ככל לכד
 ספרים וכגון צורת ח' של וזרה שראויה להיות מאת S ושני נגון
 הפוכין בפרשת ויהי בנסוע הארון כאלה L ורכים כיוצא בהם
 מהמקובלות לפי המסורת מבית ומחוץ ומלאין וחסרין ואותיות מלופפות
 זעקומות וכיוצא בהם שהם מינים רכים ולא נחגלה מאמתחם דבר
 לשם אומה זולתי אומתינו הקדושה והרוך דרך האומות יתלוצץ מהן
 כי יחשוב בהם שנכתבו לכטלה והם להטעאות הקבלה וטעו בהם טעות
 גדולה ואמנם היוודעים אמיתת נתיבותיהם הכירו מעלותיהם והחבאר
 להם מסתריהם כי קדש הם זו הדרך היא התחלת חכמת צירוף
 האותיות בכללה ואינה ראויה אלא ליראי השם ולחושבי שמו לכדם :
 והנתיב השישי הוא נתיב עמוק עמוק ומי ימצאנו ועל דרך
 זו נאמר ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים והיא ראויה לנוכרים
 המתבודדים ברצוחם להתקרב אל השם קרבה שיהיה פעלו ית' ניכר

כס לעצמם ואלה הם הכאים להדמות בפעלם אל פעל השכל הפועל ושם זו הנתיבה כולל סוד שבעים לשונות שהוא בנימטריא ציורף האותיות והיא השבת האותיות אל חמרם הראשון בהזכרה ובמחשבה על דרך עשר ספירות בלימה שמודם קדוש וכל דבר שבקדושה אינו פחות מעשרה ולא עלה משה למעלה מעשרה ולא ירדה שכינה למטה מעשרה ובעשרה מאמרות נברא העולם ובעשרת הדברות נחנה התורה והעשרות המורים ע"ז הם רכים ותחת זו הדרך גימטריא ונומריקן וחילופין ותמוחת וחילופי חילופין וחלופי חלופי חלופיהן עד עשרה חלופין זה מפני חולשת המחשבות האנושיות שאין לחלופין קץ. כי הם דומים לפרטי היצורים שאין להם קץ ואע"פ שחמרם אחר צורתיהן מחלפות וכמות עליו זו אחר סוד זו ודעת ר' אברהם בן עזרא ז"ל בטלוי בוו הדרך לפי מה שאמר בפי' התורה בענין אלעזר על גימטריא שלו שעולה שמונה עשר ושלוש מאות ונאמר עליו בענין וירק את חניכיו הניכו כתיב זהו אלעזר ואם הוא דרש וכן עזרא אמר על זה לא דברה תורה בגימטריא שאם כן יעשה אדם מן הרע טוב ומן הטוב רע ואיני חושב עליו שנעלם ממנו ענין זה אבל אולי אמרו להסתיר הסוד והדין היה אחר לפי מה שזכרנוהו בשלש הררכים הראשונים כי ספרו נכתב להמון כלו מלכד מקצת מקומות שהעיר עליו באמרו זה סוד והמשכיל יבין ואם יזכה יבחין וכל שכן שאני כבר ראיתי פירושו על ספר יצירה וספר השם זה הנתיב הנכבד והנורא ממנו יתגלה מקצת ענין ידיעת השם המפורש והוא הרמז כספר יצירה בפרק ב' נאמר שם עליו כ"ב אותיות יסוד ג' אמות ח' כפולות וי"ב פשוטות כ"ב אותיות חקקן חצבן שקלן הסירן וצרפן וצר בהם נפש כל יצור וכל העתיד לצור וכול':

והנתיב השביעי הוא נתיב מיוחד וכולל כל הנתיבות והוא קדש קדשים והוא ראוי לנביאים לברם והוא הנגלגל המקיף בכל ובהשגתו יושג הדיבור הכא מהשכל הפועל על הכח הדברי שהוא שפע שופע מהשם יח' באמצעות השכל הפועל על הכח הדברי כמו שאמר הרב ז"ל במורה בחלק ב' בפרק ל"ו והוא נתיב אמתח הנכואה ומהותה והוא ענין דעת השגת מהות השם המיוחד כפי מה שאיפשר למיוחד שבמין האדם שהוא הנביא להשיג ממנו שהוא כראי הדבור האלהי לו על פיהו ואין ראוי לכתוב איכות זה הנתיב הנקרא קדוש ומקודש כספר ואי איפשר זולת היות חושקו מקבל תחלה פה אל פה ידיעת שם בן ס"ב ושם בן ע"ב למסור לו בו שום מסורות ואפילו

בראשי הפרקים ואם כן הנה כבר כללתי לך כדברי אלה שהם בתכלית הקצור לפי מה שצריך לדבר. זה עניני ו' נתיבות⁵ שכל החורה נכללה בהן וזה מספיק לפי מה שכוונתי אליו להחזיל בו בזאת האגרת שאני שולח לך אחי הנכבד כבוד ר' אברהם הנקרא בשמי אברהם לכבוד השם ולכבוד אברהם אבינו ע"ה ועתה אחל כחוזים ורמזים על סולם החורה וראשיהם הפוכים כמלאכים עולים ויורדים⁶ נערכים:

רהם ירד	אברהם אב
רהם עלה	אברהם אב
הסיר ברר	ומי שלג
עמק רלה :	מים סבור

מציאם השכלים העלולים	אמת סולם בראו צור להורות
יודעים ללבבות המהולים	בלימה הם שמם עשר ספירות
מסורים באמונה לשכלים	דאה משכיל עשרה מאמרות
מקובלים אבל עולים ויורדים	הליכות התנועות הדבורות
באותיות מצורפים שקולים	מזגים מבלי מזג יצירות
ומאזניהם הברות והבליים	אניתם מלאה מסמורות
רקיעים עם יסודות השפלים	ברוחם נשקלו כל התמורות
עקבם ראש לראשי הפעלים	רחוקים ממאורי המאורות
מקורם ממקור חיים כפולים	הבירות הלשונות במ קשורות
קרואים נעברים לבעלים	מכנים שם שפחות לגבירות
דרשום וחק רום מאצילים	יחידים כאבנים היקרות
להלל במ ארון המהללים	רצופים הם מסודרים בשירות
היות הם בשם השם כלולים	רבקים על רמות חסר בצורות
דעו מי הוא יסוד ערים בצורות	המוני עם פרטים עם כללים
רמוסים מבלי חקים ותורות	לבוש מעי הלא היום וכלים
בלי מדע נפשות נאסרות	ענו לי אם בגופי הכסילים
רצוים מבלי שקות נמורות	מבא יה לבבות נאצלים
יריאים מפשעים ועבירות	הכי חושק להחכים הסכלים
בתבם צור באותיות בהירות	רמזים מלאו לחות פסולים
הלא הם תוך צדור חיים צורות	בכל לשון נתיבות המשלים
גיתם לבר אצלם שמורות	אבל אישים בלי מדע אוילים
לפי דעת בני זרים וזרות	מתוקים מדבש רכרי נבילים
שאר התאוות בלי סורות	תנאות טף ערובות על שבילים
י"קר הרת וקבלות מסורות	ר"יו שלם ומספריו מגלים
מ"סרם לחקור במ כל חקירות	ב"חרם צור בארבעה דגלים
מצורפים בלבנו להורות :	א"מת אתם שמות שרים עלולים

שמעו כי נגידים אדבר ומפתח שפתי מִשְׁרִים :

תִּרְתִּי בלתי תעִינִי בשכִּלִי וידעתי סוד מִכַּחֲבֶךָ ויסוד מִחֲשַׁבְתֶּךָ
 כאשר בקִּשְׁתָּ וכוונתָּ בוֹ לְהוֹדִיעֵנִי אִמְתַּתָּ וּמְהוּתָּ וְהִכְרַחְתָּ וְהִבְנִיתָ
 מִתּוֹךְ דְּבָרֶיךָ הַנְּעִימִים וּמְקַרֵּב מֵאִמְרֶיךָ הַיְפִים הַמּוֹרִים וְהַמּוֹדִיעִים לְנוֹ
 רֹחַ הַשְּׁגִחוֹתֶיךָ וְחֻשׁוֹקָה נִפְשָׁךְ בַּחֲכֻמוֹת הַעֲלִיוֹנוֹת וּבְהַשְׁגַּת הַרְחֻבוֹת
 הַמִּצְיָאוֹת שֶׁכֵּל כָּל מִשְׁכִּיל מִן הַכַּח אֵל הַפּוֹעֵל וּבְרֵאוֹתָי כִּי כֵן הִנֵּה
 שִׁמְחָתִי שִׂמְחָה מְאֹד שִׂמְחַת עוֹלָם עִם טוֹב מִצְיָאוֹתֶיךָ הַיּוֹתֵךְ וּמִיד
 נִקְשְׁרָה נִפְשִׁי בִּנְפִשְׁךָ קֶשֶׁר אִמִּיץ וְנִדְבַקָה רַחֲמֵי בְרוּחְךָ דְבוֹק חוֹק וְכֵל
 דְּכִרְךָ יִשְׂרוּ בְעֵינַי וְהִיטַבְתָּ דָּבָר כֹּאשֶׁר דְּבַרְתָּ בָּם כִּי הֵם כֻּלָּם דְּבָרִים
 שֶׁבָּאוּ מִנְּפֻחִים עַל אִמְתַּחֲתָם בְּכֻלָּל רַק כִּפְרַט אַחֵר (צ"ל אַחֵר)
 שֶׁבָּם רָאוּי לְהִקְשׁוֹת עֲלֶיךָ קוֹשִׁיָא גְדוֹלָה וְלֹא עוֹד אֵלָּא שָׂכְנוּ בְּעַצְמוֹ
 אַתָּה מִקְשָׁה עַל עַצְמְךָ וְדִכְרִיךְ סוֹתֵרִים בּוֹ זֶה אֵת זֶה וְקַל עָלַי לְבַלְחִי
 חֲשׁוֹךְ עַל שִׁנְעֻלְמָה הַסְּחִירָה שֶׁבֶן דְּבָרֶיךָ מְעִינֶיךָ מִפְּנֵי שִׁנְרֵאָה לִי בְּדָבָר
 הַזֶּה שֶׁבְּמִרְיַח לְבָבְךָ דְּבַרְתָּ בּוֹ רַק אֲנִי צָרִיד לְעוֹרֶךָ עַל הַסְּחִירָה
 בְּעַצְמָה הָאֱלֹהִית וְאֶחָד אֲדִוְעֶךָ הַקּוֹשִׁיָא הַעֲמוּקָה דִּרְךָ אֶהְבֵּה וְחִבֵּה
 וְאֶהְיֶה כַּמְעוֹרֵר יִשָּׁן כְּשֶׁאֵינִי מְכִיר בְּמֵהוּת שִׁנְתוֹ וּבְאִמְתַּחַת חֲרַדְתּוֹ
 וְאֶחָד אֵל הַפְּרֵט הַהוּא עִם הַקּוֹשִׁיָא חֲמָה אַחֵר וּפְלֵא מְחֹרֵשׁ אֲצִלִּי
 הוּא קְרוֹב לְדַעְתִּי לְהִיחֹתוֹ נִמְנַע וְהִיא אֲצִלְךָ מְחֻיֵב לְפִי דְּבָרֶיךָ . וְאוֹמֵר
 שֶׁהַסְּחִירָה שֶׁבָּאָה כְּדִכְרִיךְ הִיא הַיּוֹתֵךְ מוֹסֵר דִּינְךָ לְיוֹדְעִים שְׁעִירוֹךְ עַל
 הָאִישׁ הַנֶּעֱלָה שֶׁהַסְּחִירָתָּ שָׂמוּ מִמֶּנּוּ מִפְּנֵי שִׂמְחָה עַל מַה שֶׁאֵין
 בִּידוֹ לְמַחֹת וְהוּא שִׂמְחָה עַל מַה שֶׁלֹּא יָדַע וְהִנֵּה נִגִּית אֹתוֹ כִּסְּה
 שִׁדְעָה וְאַתָּה אֵינְךָ בָּקִי בְּאֹתָהּ הִירִיעָה שְׁלוֹ וְאִיךָ הָאִשְׁמַת עַל הַיּוֹתוֹ
 מִחָה עַל מַה שֶׁלֹּא יָדַע וְלֹא הָאִשְׁמַת עַצְמְךָ חֲחֵלָה עַל הַיּוֹתֵךְ מִמְחָה
 עַל מַה שֶׁלֹּא יָדַעְתָּ זֶה אֵת הַיּוֹתָה כּוֹנֵנִי בְּעֵנֶיךָ הַסְּחִירָה וְאִמְנָם קְרֵאֲתִיהָ
 עוֹד בְּשֵׁם סְחִירָה מִפְּנֵי שֶׁאִמְרַת כְּסוּף הַעֲנִין הַהוּא שֶׁהוּא זְרִיז בּוֹ וּבְקִי
 בְּעֵינָיו כִּי אֵין דְּרָכּוֹ דֶּרֶךְ טוֹבָה וְשִׁבְחָתָּ דְּרָכּוֹ וְחִיבַת לֵה הַרְדֵּךְ הַנִּבְחָרָתָּ
 בְּכֻלָּל וְהִיא שֶׁלֵּלָה אֹתָהּ מִדְּרָכּוֹ בְּכֻלָּל וְאֲנִי אֹדֵה לְךָ בְּשִׁבְחָתָּ דְּרָכּוֹ
 שֶׁשִּׁבְחָתָּ שֶׁהוּא שִׁבְחָה אִמְתִּי וְרֵאוּיָהּ הִיא אֲצִלִּי דֶּרֶךְ חֲכֻמַּת הַמַּחְקֵר
 לְשִׁבְחָהּ כִּי חֲכֻמָּה מוֹפְלָאָה הִיא בְּאִמְתָּה רַק הִיא אֲצִלִּי וְאֲצִל כָּל מְקוֹבֵל
 סוֹלֵם יוֹדַע הַרְדֵּךְ שִׁנְגִּיתָה חֲכֻמָּה קִטְנָה מְאֹד? שֶׁהַחֲכֻמָּה הַזֵּה הִיא
 הַנְּבוֹאִית לְבָרָה וְאַחַת הִיא לְאִמָּה בְּרָה הִיא לְיוֹלְדָתָה רֵאוּהָ בְּנוֹת
 וְיֹאשְׁרוּהָ מְלֻכּוֹת וּפְלִגְנִשִּׁים וְיִהְלָלוּהָ וְעֲלִיהָ לְבָרָה נִאֲמַר רְבוֹת בְּנוֹת עֲשׂוּ
 חֵיל וְאֵת עֲלִיָּה עַל כְּלָנָה כִּי בְּלֹא סִפְקָה כָּל הַחֲכֻמוֹת לֵה כְּבֻנוֹת וְהִיא
 לֵהן כֹּאֵם שֶׁכֵּלֶן יוֹנְקוֹת מִמֶּנָּה וְכֵה יוֹשֵׁי הָאָדָם הַשֶּׁכֵּל הַפּוֹעֵל בְּקִלְחָתָּ

ובה יתעלה על כל החוקרים והחכמים אשר הסירו עצמם לחשיבת
 ייעשו כן החרטמים ולא יסלו :

ואחר שדברתי בסתירה ותעתקתי על נציאותה ועל מסמת
 אשכ אל הקושיא ואמר שמן הדין הוא להקשות עליך ולמחות בידך
 על הדרך הפילוסופית שאתה רבקה בה עם היוחד ראוי לך מצד
 חכמתך ותעם הוא מפני השבך שהכמת החורה שנקראה חכמת
 מביאה לידי רוח הקודש כמו שאבאר זה לפנינו במקומו בע"ה היא
 חכמה למטה במדרגה מתחמת הפילוסופית ואולי זה הענין נעלם ממך
 ועל כן אצטרך להעריך עליו עד שתתעורר אל אסתח דבר זה משנת
 השכחה ויוסר לך סמה שרבקת בו עד היום ושמה אוהו תכלית
 אחרונה :

ואמנם ידעתי מטוב שכלך שכבר תחרונן משנת שכחה האולת
 הקשורה בלכך על זה בעת שהשפע הראייה הברוחת מפי ספרי
 זה כי יתקיים בך מה שבת' בכיצא בזה חן לחכם ויחכם עוד חודע
 לצדיק ויסיף לקח וא"כ שכבר תודעתך ענין הקושיא ואמתתה אחר
 אל מה שאמרתיו החמה והפלא שאמרתיו ואומר בו שאתה התהללת
 והתפארת במה שאי איפשר לשום חכם בעולם להתפאר בו עם חיותו
 מכהיש הקדמות הידועה שזכרת שכבר ידעתה והיא אמר' כי סוד
 השם ותנועה סקצת אוהתה ידיעה וכנשימה הנחה והמפסקת והמארבת
 תבנת וחקון ממלכת מלכי המרכבה שמה . והנני צריך עתה לשונ
 לדבר על זה מעט ולהודיעך מה הפרש יש בין בעלי קבלה
 חנכוואית וכן בעלי החכמה השכלית בענין זה ואחל לומר
 שזה ידוע ובהר לכל מי שלמד נטרא מס' שבת שבא בו מחוב כפרי'
 אמר ר' עקיבא ח"ר הגעלבין ואען עולבין שומעין הרפתח ואינן משיבין
 עושין מאהבה ומטחין ביסורין עליהן הכתוב אומר ואותבין בצאת
 השמש בגבורתו ושם נאמר עוד א' ר' יוחנן מאי דכתיב יי יהן אנמר
 המבשרוח צבא רב כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה נחלק לשבעים
 לשונ' דבי ר' ישמעאל הנא כסטיש יפוצץ סלע מה פטיש זה מהחלק
 לכמה נצטוות אף כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה נחלק לשבעים
 לשונ' ושם בא עוז אמר רב חננא בר פפא מאי דכתיב שמעו כי
 נגידים אדבר וטפתח שפתי משרים למח נמשלו דברי תורה לנגיד
 לומר לך מה נגיד זה כל העובר על דבריו חייב מיתה אף דברי
 תורה כל העובר עליהן חייב מיתה ד"א מה הנגידים הללו קושרים
 בתרים לאתרים אף דברי תורה קושרים בתרים לאתרים ד"א מה

נגד זה יש בידו להמית ולהחיות אף דברי חוזה יש בהן להמית ולהחיות כדבא דאמר רבא דאומן לה סמא דחיי רלא אונן לה סמא דמותא^א דלא נגידים כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה קשרולו שני סתרים וכיאר שני הכתובים האלה הוא ביאר מופלג עם התלדות המתחייבות מטה שדרשו בהן הגזכרים זל ואין כונתי להביא דרשה והנחה בענין זה ואע"פ שכבר יגלה לכל משכיל שהם משכני סתרי התורה ואולי סודת הנבואה וכשירעם המקובל מעניניהם או יכיר מעלת אומריהם ומדרגת מחבריהם ואמנם רמזים אני פה כדי להעיר על שני עניניהם האחד על סוד הלשונות והשני על היות פירוש התורה עם חיים לידעיו כראוי כמו שנ' על זה ואתם הדבקים ב'י' אלהיכם חיים כולכם היום והדבקת בשם משותף עם הקיום הנצחי כמו שנ' ובו הדבק ובשמו חשבע והוא הקיום מצד שמו המפורש ית' וככה בא בדברי משה רבינו ע"ה ואת התורה אשר שם משה וגו' שפירשו בו זכה עם חיים לא זכה עם המות וכן הנביא אומ' כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם ואם כן הנה התורה גם כן קראה עם המות למי שלא זכה בה והמשל עליה כי השמש בחמו המגיע באמצעות האש היסודית והאור מחמם ופועל פעולות מתחלפות בגופים מתחלפים ואע"פ שהוא אינו לא חם ולא קר ולא פושר כי אינו מורכב ממזגים אלו ולא מזולתם ואם כן הכל לפי המקבלים שהרי הוא משדור פני הכוכב ומלכך פני הכנר וכן סתך הרוגג ומקשה הביצה או הדומה לה וכן התורה ספיתה ומחיה לפי המקבלים וכן כתיב מות וחיים ביד לשון ואהביה יאכל פריה וזו היא לשון הקדש הכוללת שבעים לשונות ובפרק הנוכר בעצמו נאמר אר' יונתן לעולם אל ימנע אדם עצמו מדברי תורה ואפילו בשעת מיתה שנ' ואת התורה אדם כי ימות באהל אפילו בשעת מיתה תורה אר"ש בן לקיש אין דברי תורה מתקיימין אלא כמי שומטין עצמו עליהן שנ' ואת התורה אדם כי ימות באהל אל תיקר באהל אלא כי ימות בה הנה שני הענינים שהבאתי ראיה מהם על כונתי בם שהם מכלל דברי חכמינו ז"ל בפירוש הכתובים הנזכרים מורים על עניינים שלמים מאד במה שהאדם צריך לדעת אמחתם כרצונו להחיותו שלם השלמות השלמות האחרון אשר אין שלמות אחרון לאיש מאישי מין האדם וזה שהם מודיעים לנו מהות הנבואה באמתתה וכסכת מצאונתה שהיא הדבור המגיע מהשם לנביאים באמצעות הלשון השלם הכולל תחתו שבעים לשונות והוא לשון הקדש

לכבוד הנכלל תחת כ"ב אותיות הקדש במופחים כחורים משוכללים לכל
 מקובל שלם שידע הקדמותיהם וחלוציהם. זה שהודיע לנו הכתוב
 האחד עם פירושו ועם סתריהם ואמנם הכתוב השני הדיענו סוד
 מהות הדבור הפנימי האנושי וכחותיו ופעולותיו בנפש המשכלת שהוא
 סבת חייה וסבת מותה אחר הפרידה וגלה לנו שהדבור הפנימי נחלק
 לשני חלקים שהם שתי מחשבות מחולפות ומתחייבות משתי עצות
 הפסיות נכראות ומזמכעות על שני כלים תחחונים ששכינתם ימין
 ושמאל והבליהם עולים למעלה עד התכלית ויורדים למטה עד התכלית
 וכלי אחר עלין מקבל כחם ומוליד בנים הנקראים חלמידים וכלי
 אחר תחתן מקבל כחם גם כן ומוליד בנים שומרין המין הגופני
 והראשונים הנוכרים שומרין המין הרוחני ועליהן שומרין שני בתר
 דינן כיה רין של מעלה ובית רין של מטה והדין יושב על שני
 כסאות הדין ודין כשתי מרח העלזנים והתחחונים ונקראין מדה הדין
 וסדה הרחמים ושם עוד יזכר סכואר כף זכות וכף חובה. והנה
 שני עצים עדים לפי סיד התורה וסדר החכמה והעלם הנכואה על
 כל זה שהם טורים על ראש החורה וסופה ועל ראשית המציאות וסופה
 ונקראים עץ החיים ועץ המות טוב ורע והראשון עץ מגלה האמת
 והשקר ומודיע ההכלל שביניהם והוא שמניד שכל מציאות קיימת היא
 אמת והשקר העדר המציאות והוא המביא לאכליו חיים נצחים שהם
 הקיום האמתי מפני שסבתו קיימת נצחית וכמה הרפחקי בדרך זו
 עד שיצא ענין זו הידיעה מן הכח אל הפועל האמתי השלם הקיים.
 וכמה מוח בעולם שחשבו שחיו כמותם מתוך השגתם והסבה בזה היא
 רוחק העלמת אמתת ידיעה מהיות עץ החיים ועץ הדעת שהם שניהם
 עיקר מציאות האדם בזה ובכא* והיודע סוד ענינם ומה בין האדם
 ובתם הוא האיש המיוחד ויודע מהם השם המיוחד וכבר ידוע שאי
 אפשר לדעתם כי אם כדרכי הקבלה כי התורה כלה עם היותה כוללת
 כל הדרכים הדרך המעולה שבכל דרכיה ושהיא סגולה לכל החכמות
 היא הקבלה המושכלת לא הקבלה הראשונה אבל מביאה לידיעת
 התכלית האחרונה הנעלמת מכל האומות ונגלית לישראל לכר שהיא
 האומה המיוחדת ולשונה ומכתבה מיוחדים וסגולות בידיעות השם
 והקבלה הזאת היא שנאמר עליה כפירש כראש מסכת אבות משה
 קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וגו' ולא נאמר עליה שמה שנודע
 מענין התורה הוא דבר מושכל שהשכילו משה וחלמידיו עם היותם
 שלימים ברעת המוטבעות באדם ועל כן לא אמרו משה השכל

חזרה מסיני ואם אמרם מסיני ולא אמרו בסיני הורנו בו אמתת
הסוד והוא שרמזוהו באמרום כלם שראוהו יעקב אבינו זה סיני זה
הסוד נגלה מדרך גימטריא והיא הדרך שרמזוהו לנו באמרום הקוספות
תימטריאות פרפראות לחכמה ונודע לנו שסוד סיני הוא כפל והוא
ק"ל ויצא משני שמות הקדש ארני ארני ויצא משמות חמשה מיוחדים
שכל אחד מהם סודו כב"ר ואחד¹⁰ חמש שבקל וחמשת חמעותיו מורחז
על חמש היות ראשונות דרך היסין וחמש דרך השמאל הרי עשר
ספירות בליטה מספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש אשר על כן
שם הש' מתחיל מן ה' בכלל וכל היתה סודו ה' והו' לקשר ו'ה שנית
לחלוק ההויות בין שני התיק ה' כנגד ה' והן הפועלות על דמות שעל
פועל אצבעות שתי ידים ידע כי מדה הידים מורה על פוחת מדת
הדין ו' אצבעות הרגלים מוחזת על מדה רחמים והידיים בעלי הפועלות
והרגלים בעלי התנועות והלשון בעלת תולדות התלמידים והמילה בעלת
חולדת הכנים הרי כ"ב והנה ר' סבות לכל פעל ולולי הקבלה איד
היה זה כולו נודע באמתתו ודע כי שם ארני הוא החום על סח
השמש והירח בעת התחברם מן תק"כ אל תק"כ על דרך חבור י"ט
שנה עם כ"ח שנה שאמר הנביא עליהם כי ט"ח מראות עיניהם מהשכיל
לכוחם וחם החום העולם בסוד וירא אלהים כי טוב שנתן כחו של
זה בזה וכתו של זה בזה וצרפן זה עם זה וקשר זה את זה בנה
נקשר גם כן כתר מיוחד על ראש כל אחד ואחד מהם והוא סגולה
לו מצד כתרו שנברל בו מחכורת זו הסגולה היא האמתית אצל
ולכל אחד מהם הבדיל מיוחד מן המיוחד והוא שבו מתעצם זולת מה
שמתעצם בו חכורת ואין השמש מין ולא איש מסין ולא הירח גם
כן ואע"פ כן יחידים הם ולהם התעצמות מיוחדת משאר התעצמויות
של המוכנים הנבוכים וכל שכן מן הקיימים ורכותינו קראום שני
מלכים באמרום על ענין מלשינות הלכנה שהלשינת על החמה אין
שני מלכים יכולים להשתמש בכתר אחד והוא סכלל סוד העיבור
שרמזוהו רחל על פי ר' אליעזר ור' יהושע בתקופות שהתחלחז מניסן
ובמולדות שהתחלחז מהשרי חמת התחלה מיוחדת אל ראש טלת
חמת מיוחדת לראש מאזנים ושם הקדש נחלק בכך כחתימתו לשנים
והרם עליהם אני מעוררד עליו אפס קצוה תראה וכל לא תראה וחזא
כי הצי השם מוכה בצורת המספר המרובע על עצמו עולה רכ"ה
והצי הנשאר מוכה על עצמו ג"כ עולה קב"א זה סוד מול מאזנים
זה סודו מול טלה¹¹ והם שני עדים שעל פי השם מתנגלים שניהם

על קו שזה חסיד וגם שווי דחום הלילה כזה ושחי הלילה והיום כזה
 עדים נאמנים והמלות חלקי העולם והשמות חלקי הנפש והימים
 והלילות חלקי השנה. הרי שלשה עדים נאמנים על מצויאות השם ית'
 ועל השגתו המיוחדת בשלשם והם עולם שנה ונפש הנזכרים כספר
 יצירה הכלל חכמה מעשה בראשית לפי נגליו וכולל חכמה מעשה
 מרכבה לפי נסתרו והער הוא הדבור הראשון שבו התחיל מתבטא
 והוא אמר בשלשים שמדו כגמטריא מעשה מרכבה וענינו מצלתו
 הרכבה שם בשם וכן יחזקאל התחיל בו ברמז המן הנספר כאמדו
 והי בשלשים שנה לפי הגסטר המקובל שבו וידוע שכמו שאם
 שבשלש עשרה מוח האורה נדרשח כן אמר שבשלשים ושוים נחיסח
 האגרה נדרשח ונימטריא ונמטריקן שקראוהו לשון נטריקם הם סכללם
 ודרשו בהם פלאי פלאות במקומות רבות ועניניהם מתחלפין במד
 זמן וכא מהם בגמרא שבה פרק הכונה קצח הערה עליהם והוא שנ'
 שם אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בן זימרא מנין ללשון נטריקם סך
 האורה שנ' כי אב המון נים נתחיד אב נתחיד לאמות בחור נתחיד
 באמות חביב נתחיד באמות סלך נתחיד לאמות גאמן נתחיד
 לאמות ר' יוחנן דידה אמר אנבי אגא נפשאי כחביה יהיח רכנן
 אמרי אמירה נעיסה כחיבה יחיבה איכא דאמרי יהיכא כחיכא נאמנן
 אמריה דבי ר' תנא כי ירט הרך לגנדי יראתה ראתה נסתה דבי
 רבי ישמעאל תנא כרמל כר מלא רב אחא בר יעקב אמר והוא קללני
 קלה נמצת נואף הוא סואבי הוא רוצח הוא צורר הוא תועבה הוא
 רב נחמן בר יצחק אמר מה נדבר ומה נצטרך נכונים אנחנו צדיקים
 אנחנו סדורים אנחנו רבים אנחנו קדושים אנחנו וחתח אלה הדברים
 נפלאות חמים רעים אין הכונה פה לגלות נסתריהם ולהודיע לכל
 שכל מי שחושב שהחכם כמה שנופל חתח אלה הדברים והדומים
 להם אמתח מהותם וחכמת סנה רבוהינו כם בפי מה שקבלום מפי
 הגביאים כלם ע"ה אבל הכונה בהם עתה להודיע שאלו כולם והדומים
 להם שהם עניינים זרים אצל המתחכמים המתפלספים המתפארים
 בחבורי האומות ואם הם מאומותינו הם חועים שונגים או מזידים
 בחשבם שמה שהשיגוהו חכמי האומות בכלל החכמה נעלם מרכותינו
 החכמים ז"ל ומנביאנו ע"ה ולו ידעו אלה החועים דבר מאמתח הקבלה
 האמתית היו יודעים ההפרש הגדול שבין חכמינו ובין חכמי שאר אומות
 כל שכן בינם ובין נביאנו שאני אומר שהפילוסוף הגדול שהיה סך
 האומות בשם ראש הפילוסופים והוא אריסטוטלים היה חסר

מאוד ממה שהשחרל בו לדעתו אצל הקטן מחכמינו ול ואמנם היה
חכם גדול בערך אל שאר חכמי האומות וראוי לשבחיו במה שחקרו
שהנה הנראה מתוך דבריו והוא שכונחו בחקירת החכמות היתה לשם
שמים אבל שכלו היה קצר להשיג וכן שכל כל אדם קצר ולפי הקבלה
מוציאה הנעלם מאוחם העניות מן הכח אל הפועל ומגלה הנסתרות
שבהם לכל מקובל ומקובל גם כן לפי כחו ולפי קבלתו ולפי השחרלוחו
להוציא מה שכבד אל מעשה שאע"פ שהקבלה נמסרה לכל משכיל
בכלל אין כל שומעה ומקבלה יכול עליה להוציאה לפועל שהרי אין
מוסרין ממנה כי אם ראשי פרקים ולמי שהוא חכם ומבין מדעתו
וכבר נאמר אין מוסרין סחרי תורה אלא לאב בית דין והוא שלנו
דואג בקרבנו וגם נאמר עוד אין מוסרין סחרי תורה אלא ליועץ וחכם
חרשים ונכון לחש כמו שרמז בעל מורה הנבוכים מורה צדק הוא
הרב הקדוש איש האלהים משה עבד יי בסכה הרכיעית מן הסכות
החמש בפרק ל"ד אשר בחלק הראשון מהמורה והן הסכות המונעות
לפחות הלמוד באלהיות וכשתתעורר אל מה שנזכר בפרק הבונה
במסכה הנזכרת מענין זה תפלא על המאמרים ההם כשתכנינם כראוי
והוא אמרם ו'ל אמר רב חסדא מ"ם וסמך שכלוחות כנס היו עומדין
ואמר רב חסדא כתב שכלוחות נקרא מכפנים ונקרא מבחוץ נכוב
בובנ בהר רהב סרו ורם והמשיכו הענין ההוא הידוע על צורת
אגרה בענין אלף כ"ח אלף ביתה ושם אמרו מאי דכתיב אם ללצים
הוא יליץ ולענוים יחן חן בא ליטמא פוחזין לו בא לטרה מסייעין
אחתו ש"ן שקר ת"ו אמת ראה איך לקחו ראשו של זה וסופו של
זה והנשאר משניהם מקרא וחבין זה ועיין מה שבא שם עוד בענין
א"ח ב"ש ובענין אה"ס במ"ע ובענין א"ל ב"ם עד סוף המשלים ההם
והוא טר יש כת נטור יש לי כחות כחות מזרעו של עשו שאני נותן
לך ואע"פ שנראים דבריהם שאמרו ררדקי באמרים לפני זה אחי
ררדקי האידנא ואמור מילי ראפילו בשני יהושע בן נון לא איחמר
בחייו ועיין בסנהדרין וראה מה שרמזהו בענין פס ידא די כתבא
אשר בא בספר רניאל על צירוף מנא מנא תקל ופרסין על פי
רב ושמואל ור' יוחנן שזה אמר אנם לקת ניסרפו זה אמר נמא
נמא קחל פורסין זה אמר סמתים ננקפי אמלרן והסוד הגדול
שנא' על הכלל בנימטריא איכתיב להו יס"ח יס"ח אד"כ פו"ג
תמ"ט זה סוד מקובל מופלג והמכואר ממנו שהוא בחלוף אותיות
א"ח ב"ש והן י"ה אותיות ונאמר עליהן ולא כהלין כתבא למקרי

וסימן מספר האותיות יד"א וסימן מספר אותיות הפירוש לפי שלשת הפסוקים לאחור כ"ח כ"ו כ"ב חבר שני המספרים של הפשט והפירוש ומצאם עולים סג"א וסוד חברו הפוכים אס"ן אס"ן כי הם סוף הפסוק כמו שרמז בו במלת פירוש מנא מנא אלהא מלכותך והשלמה ולא פירש מן השנים כי אם האחד כי מנא היא פירוש מנא האחד לכד כאשר מלת הקילתא פירוש חקל וכמו שמלת פריסת פי' ופרסין הם ענינים נגזרים ולשון נופל על הלשון :

ואמנם הוחזנו ולמדנו הכתובים והם שהענין הנכתב צריך אל שני ענינים ראשונים כהכרח ואפילו לדעת ההמון האחד מהם צורך ידעת המכתב כלומר הקריאה הפשוטה ממנו והשני צורך ידעת הפירוש כי זה חזמה לענין החלום בעצמו כי החלום צריך אל פתרון וכל חלום שלא נפתר חזמה למשל ולהידה שנכתבו ולא נחפרשו שאלה כולם הם נמצאים בעבור פתרוניהם ופירושיהם וכן השמות בעצמם כל עת שהם נמצאים ובכל מקום שהם נכחבים אם לא יודעו פירושיהם חזמים לדברים הנוכחים שהם נמצאים בכח ולא בפועל והכונה במציאותם הוא בעבור הפעל כי הכח הוא הכונה אחת לכד כן נפש כל משכיל היא שכל בכח שכבר יש בה כח מוכן להשכיל את המושכלות בפעל וכשלא השכילתם עודנה עם כחה אלא שהיא מתפעלת עם רוב ההשתדלות ומתעלה עם רוב הלמוד מעת לעת ומחוקת עצמה ומחקרבת אל הפעל עד שמשנת הדיבור מהשכל הפועל בפעל והוא שאמר רוח הקודש שורה עליו וטרבר ברוח הקדש לפיכך כל משכיל חייב להשתדל בלמוד ולהרבות בענין המושכל והמקובל החוריי הנעלם מהמון העם בעבור שהגיע לו הידיעה שכערה לומר בפעל וכא בדבריהם ז"ל כגמרא שבת פרק כלל גדול אר' שמעון בן פזי אר' יהושע בן לוי משום בר קפרא כל היודע לחשוב בתקופות ומזלות ואינו מחשב עליו הכתוב אומר ואת פועל י" לא הביטו ומעשה ידיו לא ראו ואמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יוחנן מנין שמצוה לחשב בתקופות ומזלות שנ' ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה אי זו היא חכמה וכינה שהיא לעיני העמים הוי אומ' זה חישוב תקופות ומזלות :

ואחר שזכרתי אלה העניינים כולם אשוב לדרך. במופתים ובראיות החוקות אשר עלו בידי על היות ררך גימטריא וכל מה שהוא מסינו עם צירוף האותיות וחילופיהן וחלופי חלופיהן ררך יותר

חשובה יותר מעולה מכל דרכי ההגיון שאמר עליו מנעו בניכם מן ההגיון עם היזה שם מי שפירש לא אמר מנעו עצמיכם אלא מנעו בניכם מפני פחדם על היזה הבנים שהם החלמידים הלויי הרעת ואישור שיקשו בו עם כח המושכלות על המקובלות החוריות ויבואו לידי הריסה כי בנן נערים סתירה וסתירה זקנים בנן וכבר אמרו ז"ל הלמידי חכמים כל זמן שמזקינן חכמה מתוספת בהן שנ' בשישים חכמה ואורך ימים חכמה אבל עמי הארצות כל זמן שמזקינן טפשות מתוספת בהן שנ' מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח ואמר ודלא מוסיף יסף ודלא יליף קטלא חייב ולא אמר מה ילמוד הלומד אלא סתם שכל למוד מחדר השכל והבטול מהלמוד נאמר עליו יום העובני ימים אעזבך :

ואמנם באמת שהלמוד המסודר הוא הראוי לכל מבקש ההצלחה זכר אמר הרב ז"ל בסוף הפרקים הארבעה הראשונים שכמרע שאין ראוי להטייל בפרדס אלא מי שמילא כריסו מלחם וכשר ושם משל לידעת האסור והמותר וכך הוא באמת שראוי להקדישם וכשהתחזק יעלה הלומד מהם אל מה שהוא יותר קרוב מהם אל ידיעת מהותם ומהות סבתם ומשם יסעו ויחגו ויסעו ויחגו ער הגיעם אל החכלית האחרונה הסכומת בבריאת האדם בצלם אלהים וכדמותו . והנה אברהם נביא בצלם אלהים כי בצלם אלהים עשה את האדם :

ואומך אחר זה ההגיון שחבר בו ארסטוטליס הספרים השמונה שהם המאמרות והמליצה וההקש והמופת וההטעאה והדרש והניצוח והשיר¹⁸ אשר כבר עברנו על כלם בעיון הוא ענין המלאכה ואינה חכמה כמו שקודין אותה מלאכת ההגיון ונאמר עליה שערכה אל השכל כערך מלאכת הדקדוק אל הלשון קל וחומר שדרך ידיעת צירוף האוחיות דרך מעולה הימנה ומסתתה יתבארה ספירחשי ספר יצירה הגורעים בקבלה לא וולח זה זמני למדתי עליו י"ב פירושין זה מעולה מזה קצתם על דרך בלסופיה וקצתם דרך נבואות זה היה אחר למרי מקצת ספרי ארסטו בטכניות ובאלהיות כי מן הלימודיות מעט למדתי מפני שלא מצאתים מועתקים בלשונינו שהוא לשון קודש לברה ואין זולתה קודש כי אם חול וברוך המכדיל בין קדש לחול ואחר למדי מורה הנבוכים פעמים רבות מאוד ער שהכנתי ממנו איך נקשר קצתו בקצתו כי השכתי פרקיו זה על זה¹⁹ והמופת על זאת חכמה הצירוף ומלאכתו המתשבת מעולה ממלאכת ההגיון הוא שהיא חכמת

דעתה הפנימי העליון הוא זה גוף והצניע והחוסן במעלה
 מן התיכון וכמו שהאישיות והמחשבה והסתירות בשני סתיהם וההפכות
 ומה שתחת והפניות קצתם מחלקות האמת והשקר בכל החברים
 המיד קצתם כחכות יחד וקצתם צודקות יחד וקצתם זאת צודקות
 זאת טובה ולהן ארכעה מיני הירישים שם מחייב כלל זמניית
 חלקי וכולל חלקי ולה כ"ג חכמות והיקש יד מינים שליטים להוליד
 חלוצה אמידיות והם ענינים נסדרים לחלוק ולשא וליתן במ עת
 שיצא מהם מופת מושכל לפי מחשבת האנושיות כן ההקדמות
 המקבלות מסודרות בחמונות ידועות עד שעם המ"ם במחשבת הצדקה
 שהוא נגלל האותיות החוד פנים ואחור מחלקי האמת והשקר
 הנמצאים בכח כנפש המחשבת החשבותות תחלה והסרמה הרמיונות
 והמצירות הנמצא לנמצא והנעדר לנעדר הנמצא לנעדר והנעדר
 לנמצא עד שאם זכה הנפש בחוק מחשבתה אחר קבלה דרך השמירה
 מן ההמעאות הרמיונות מחערנה ומחענתה כמה שמוציאה תחת
 קלפות והרכור והמספר הנקראים בספר יצירה ספר וספר וסיפור
 מן ספירות המציות הנשמות והונות אותן עד שנהגין מזו השכינה
 ונכתרין כסתר שמה עולם שנ' ושמה עולם על ראשם ואשרי עין
 ראתה כל אלה כי למשמע אותן דאבה נפשינו על כן אין ראוי להאשים
 שום אדם שאינו יודע דרך חברו על מה שעושה בדרבו עד שינסה
 יבחן הענינים אי זה מהם באמת דרך טובה ונכרתה ואחו הפסה
 וכל ערם יעשה ברעת שכן כחי' פתי יאמין לכל דבר וערם יבין
 לאשורו וחייב אל הפתי אמונה ואל הערם הבנה זה לכל רבר בכלל
 זה לאשורו של דבר ואלו אמרתני אני או חלתי ממי שמתפאר
 במקובלות שקבלותינו אינן עולות למדרגת המושכלות היינו מתפארים
 ברבר נודע שהוא פחות במעלה על הנודע שהוא חשוב ממנו במעלה
 זה שהמושכלות הראשונות שמהן הקדמות ההקשים הישירים והמפוחים
 נולדים מהן ונבנים ומיוסדים עליהם למעלה במדרגה מן המקובלות
 זה מפני שהמושכלות הראשונות מוטבעות בנו והן אמת נודעת
 בחלח מחשבתה לשלמי הטבע והמקובלות מהן אמת ומהן שקר גם
 נופל במ טוב ורע וסעד האמת והכח דומים למושכלות ולמורגשות
 שהם מחלקות אותן חסיד כשילקחו בשיעוריהן ולא יצאו מנבליהן
 ולא יטו אל החוספות על מה שכבתם ולא אל הנרעון כי אם אל
 שמירת השווי והיושר והדין המסור להם כמבעם וסעד שנופל במ
 הטוב והרע כלמר המנונה והנאה דומים למפורסמות המוסכמת

בקצת אומות ונעלם פריסוס מזולתם וקצתם הכל מודים כפיבתם
 ומכדישום הפכיהם ואמנם החפירות כל מקובל על מעלת דרך הקבלה
 על כל דרכי חקירת האמת בכל המציאות כדי להשיגה כדרך קלה
 וחשובה ומשמחת הנפש ומעדרנה ומחזקה ומקריבה אל השגת השכל
 הפועל כשהיא חכמה הקבלה לכרה ולא זולתה היא מצד שהקבלה
 הזאת המיוחדת מכל קבלה הקדמונית כלן מושכלות ראשונות ונולדות
 סן המורגשות האישיות המביאות לידי המושכלות הכלליות ולפיכך אומר
 ממנה מעט להועיל למשכילים כה להשלימה והנה עץ חיים היא
 למחזיקים בה וחומכה מאושר :

יודע וברור שהפילוסופים אומרים כי אם הלשונות והכתיבות
 המחשבות באמונת הנעלמות מתחלפות ומשתנות העניינים אשר
 בנפש כל אדם אינם כי אם דבר אחד לכל בטבע וכבר זכר זה
 אריסטו בראש ספר ארסוניוס שהוא ספר המליצה אשר הנמצא
 אחנו ממנו הוא באור אבן רשד מועתק ללשונינו על יד החכם ר'
 יעקב בעל המלמד ז"ל¹⁶ ושם אמר דבר זה לשונו שהחיכות שידובר
 בהם מורות תחלה על הענינים אשר בנפש והאוחיות הנכחות
 מורות תחלה על אלו החיכות וכמו שהאוחיות הנכחות ר"ל הכתב
 אינו אחד בעצמו לכל האמות כן החיכות שמסופר בהם על הענינים
 אינן אחרים בעצמן אצל כל האמות ולזה היתה הוראת אלו בהסכמה
 לא בטבע אבל הענינים אשר בנפש הם אחרים בעצמם לכל כמו
 שהענינים אשר בנפש המשכילים להם ומורים עליהם והם אחרים
 ומצאים בטבע לכל ועוד אמר שם והחיכות הדמנה אל הענינים
 המושכלים כי כמו שהדבר איפשר שהוא מושכל מכלתי שיחואר
 באמת ובשקר כן החיכה איפשר שהיא מוכנת מכלתי שתחואר באמת
 ולא בשקר וכמו שאיפשר שהמושכל סן הדבר יחואר באמת ובשקר
 כן החיכה כבר יהיה מה שיוכן ממנה מתחואר באמת ובשקר והאמת
 והשקר ישיגו הענינים המושכלים והחיכות המורות עליהם כשהרכיב
 קצתם על קצת או נחלק קצתם מקצת אבל כשנחלקו נפרדים לא יורו
 על האמת ולא על שקר אלה הם דבריו . ואם כן כבר יוכן מדבריו
 שהלשונות כלן הסכמיות הן לא טבעיות כמו שזכר הרב גם כן כמורה
 והביא גם הוא ראיה סן ויקרא האדם שמות וכולי ואעפ"כ מצאנו
 שהשם כתר בנו ובלשונינו וכמכתבנו והורנו אמונות וקבלות נכתרות
 אצלו משאר העניינים הנמצאים אצל זולתנו מאלו הנזכרים ומן
 הדומה להם כמו שנבחר בטבע בענינים רבים זולת עניינים אחרים

דכים כפי הנגלה מטבע המציאות והבדירה הזאת אין ראוי לדון
 אחת על פי אדם זולת הנביאים אשר נשלמו אצל השם יותר מזולתם
 משאר חכמי בני אדם והם הנבחרים מהשם אשר יחדם להיותם
 שלוחיו ומלאכיו להורח אמתה האמונה ואין מי שיקשה על זה
 ומצאנו שדבריהם בלשון הקדש ומכתבם באותיות הקדש זה ספני
 שהיא מורה על שבועים לשונות לפי דרך צירוף האותיות :

וידוע שהאותיות שלגו מהם אישים ומהם מינים ומהם סגנים
 והנה האישים מהם מורגשים ומושגים לראות העין שהם מירככים
 מחמר וצורה בעת שנמצאים נכתבים ומקומם על דרך משל הוא
 הלוח שבו נתקקי והחמר שלהם הוא הריו וצורה כל אות היא חסנתה
 וישנו מקרים לכל אות שהם סעד החמר ומהם סעד הצורה והפעל
 אותם הוא הסופר הכותב אותם המציירם כלוח והוא הנותן הצורות
 לכל חלק וחלק מזה החמר הריוני הנזכר שהוא חמר ראשון לכולם
 זהו חקרוב וכל חמר אחד והצורות מחלפות בו והוא מוכן לקבל
 כל צורה והעט רוא כל אמצעי בין הפועל והפעול ובאמצעיתו היתה
 הצורה של האות מחוקנת גם לפי כח הפועל ולפי הקו הלוח ולפי
 יופי החמר וחפכו ולפי העט וחמר הריו מרכב גם כן מחמרים רבים
 עד ששב להיותו גם הוא חמר לאותיות¹⁶ ומראהו שהאר ואעפ"כ
 אפשר להיותו בעל שאר מראים רק ספני שהלוח לבן על דרך משל
 הטוב אצלו ליפחו כהפכו שהוא השאר וכל מה שקרה לדיו קרה
 לשכת זרע בעלת הצורות האנושיות שהוא חמר כל אדם שבו
 נדבר לבד וגניח שאר בעלי חיים שאין זה מקום ביאור שיחופם עם
 האדם כזה או הבדלם ממנו בזולת זה. ונאמר שרם האדם שנ' עליו
 כי הרם הוא הגפש ונאמר עוד כי הרם הוא בגפש יכפר ושמ נפש
 משותף זה הרם הוא נקבי חלה ומראהו וצבעו אדום ואעפ"כ שמשותף
 בצבע כמו שמשחנה כטבע והוא חצי חמר האדם וחצי הרם האחר
 הוא זכרי והוא בצבעו לבן ושניהם רמי נדה כלומר רמים נדיים
 ונעים במקומם כדי לתת כס צורות חדשות אצלם סיצות טבעיות
 במציאות והם שפעים ושפעים מרפויים נמצאים כמשפיעיהם ובעת
 התחברות שני הרמים נחתמים שניהם בשם אל שרי וסוד אל ראשי
 תיבות מן אלף ומן למד תחלה שהם שמות מיוחדים לשתי אותיות
 אל וכל פ' סודו חלה במספרו מולד וצורפו לסוד וכל מולד לו דם
 והנה פ"ל הוא מט"ל ונשאר משניהם אדם והנה חכורם אדם מ"ל"ל
 והנה אל מורה כמספרו על ההי"ה¹⁷ לפי נגלהו ואמנם הנעלם ממנו

שהוא הנוסף בהזכרה שני השמות שהם פ"ל מ"ד הנזכרים מורים במספרם על ההפ"סר לפי נסחורו חוה סוד גדול ולא יוכן מאלו הענינים כראוי למי שלא ככל הקדמות זו הדרך. וסוד שר"י מטטרון והנעלם ממנו לפי השלמות אוחיותו שהם י"ב מן שי"ן דל"ה י"ד מן י"ד מחזורים במספרים עולים שר"י¹⁸ וסוד אל"ף למ"ד במספרים עולים הפני"ם והחכור ככלם מטטרון ש"ר הפני"ם וראשי חיבותיהן משה והפכס השם והנה נאמר וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שרי ושמי י"י לא נודעתי להם ולא יכיר זה הסתר הנורה חוה הסוד הנכבד כי אם היודע סוד השם הנכבד והנורה יהו"ה אשר סופיהם האר"ם שהוא אילן הפוך וראשיהם שם הקדש מצורף כצירוף השלישי של י"ב צירופיו להפך אשר עליהם אמר ית' זה שמי לעולם חוה זכרי לדור דור שכללים ל' שמות וסודם תיו של דם הוא הדם הנזכר הנכלל משני דמים החתום בשם השם הראשון הנקרא מורכב נעלם שכללו דם כבר וכבר רמזתי למעלה סוד טלה ומאזנים עם סוד השם הנחלק לשנים שסוד מרובעו רכ"ה עם קכ"א ושני החזורים שוים מצד אחד והפכס מצד אחד חבר ר' עם ק' הרי ש' חבר כ' עם כ' הרי מ' חבר ה' עם א' הרי ו' ואם כן סוד חבורם י"י איש מלחמה י"י שמו"י והכן גם זה :

ואלה הנפלאות המקוללות העולות למושכלות וכמה מביצא בהם שנחאמחו בשכל אצלינו שאין ערך למעלהם אך יחן שיכירום נביאים שמתנבאים על פי השם ואשוכ לומר כי לפי שהאותיות הם מורכבים מחומר וצורה והחיכות מורכבות מן האותיות והענינים מורכבים מהחיכות מן הדיון הוא אם כן שיוויו על כל המציאות והנה זה הענין הוא נמצא בשלשה עולמות האחד הוא הנמצא בספר הנכתב המחזר יחד מאותיות נכתבות והשני הוא הנמצא בספר הנכסא בלשונות המחזר מאותיות נזכרות והשלישי הוא הנמצא בספר הנחשב בלכות על דרך המחשבה הנכללת מאותיות נחשבות וידוע שאלה המינים המתחלפים מהאותיות דומים כהתחלפותם לשלשה עולמות המין החיצון הנפרד מכל גוף האדם והיא המירגש הנראה לעינים דומה לעולם השפל שהיא חי מצד ומח מצד חי מצד מניעה וכחותיהם ומח מצד עצמו לפי טבעו וכמו שהיד והעט הם סכות קרובות למציאות האותיות והענינים משגיחים כחת צוריה בחסרם והלשון מדכרת במ בעת המצא והלכ מצייר מפנים ונתן הצורות בחוץ כן הגלגל והמכב הם סכות קרובות למציאות החמר הראשון

הדומה לחבר הראשון של האותיות שהוא הדיו והכחות הגלגליות והכוכביות הרומים לעינים משניחים בנתינת צורת לחמר זה השפל וההנהגה השמימית החמה ללשון סנהנת ומסדרת ומערכת סדר הנמצא הוה ומערכותיו כפי הראוי בכלל בעת המצאת הכנות לחמרים והשכל האלוהי החמה ללב שהוא המעמד הכל והוא פנימי מצויר הצורות כלן מבפנים ומגלה פעולותיהן בחוץ. והמין האמצעי החלוי בעולם העליון סגוף האדם שהוא הראש והוא שוכן בצד הפנים והוא המורגש הנשמע לאזנים רומה לעולם האמצעי הגלגלי שהוא חי נצחי מצד צורתו המשכלת שבה משיג ויש לו קצת מחיצה סדרך השנתו מפני היה נושא צורתו דבר בלתי משיג מעצמו עם החוץ קיים וכיצא בענינו קוראים החוקרים לא הוה ולא הנפסד וכשתרדק בסוד כל הלשונות שאדם יבטא כם בשפתו עם שאר מקומות הפה הארבעה הידועים תמצא עניניהם שוים ומתדמים עם ענין העולם השמימי בכלל ובחב הפרטים יאריך ספור עניניהם כי יותר הוא הרכה בלי שיעור מה שנעלם מסנו מאלו הענינים מסה שנגלה לנו מהם עם השכנו שידענו מהם הרכה ואינו כמסה מן הים הגדול מה שצריך כל שכן לפי מהותו כי אין חקר לתבונה. והמין השלישי הפנימי אשר הוא כלו רחני ואינו מורגש רומה לעולם העליון אשר אין ראוי לדבר בו פה ולא ימסר מה שנודע מסנו כי אם פה אל פה ולאישים המיוחדים לכדם והם השרידים אשר יי קרא ואמנם רומה העולם כלו לפני השי"ח לענין ההמצאה כמו שרומים ספר ומפר ומפור לפני שכל הפועל הנפרד המשפיע מינו על האדם והמציאו מן הכח אל הפועל והלב רומה לשכל והלשון למשכיל והכתב למשכל והעולם השפל מושכל והאמצעי משכיל והעליון שכל ואם כן העליון שכל ומשכיל ומושכל והאמצעי משכיל ואושכל והשפל מושכל לכך וכשהאדם יוצא בו עם כח שכלו מן הכח אל הפועל לעתים יקרא משכיל מושכל וידמה לאמצעיים וכשיצא מן הכח אל הפועל חסיד בלי הפסק שוה לא יתכן היותו אלא אחר הפרדה שהיא עת מיחה לגוף ועת חזיה לנפש יקרא שכל משכיל בפועל נצוד ויחרטה לשכל הפועל הנברל שכל חסר ומכל נושא המציאו מן הכח אל הפועל השלם וכוכו החכמות יהיה אחרי מוח על היות האותיות ענינים משלשים אצל האדם וכלים קרובים כהחלגלם לסייע לנפש בקליה יותר משאר הכלים לציאחה לפעל וררכם לפי הספר היא הצירוף והחמירה והמשקל וכל מה שנמשך מאחריהם בסוד הקבלה ופי הספר הוא

החשבון והשלמות האותיות לפי מספרם ולפי החשבון המחייב
 משמות מנינם ולפי סגלה המנינים שיש בהוראת כל אות ואות מהן
 ויריעת השתלשלותם והכרל צורה זו מצורת זו והודעת הנקרא בשמות
 המורים על הנמצאים הנעלמים על פי האותיות הנעלמות ועל פי
 גלגלי הוראת השמות בעלי האותיות הנספרות בעין שם בן ארבע
 אותיות ופירושו ושם בן י"ב ופירושו ושם בן ס"ב ופירושו²⁰ שרמזו
 הרכ במורה בחלק ראשון בפרק ס"ב ואמר בו שידועתו מביאה לידי
 השגה השכל הפועל עם מה שחיבר אליו לפניו ואחריו כאשר זכר בו
 כמו שהעיד על סוד הצירוף בחלק ב' בענין הנבואה במלת בחל עם
 חבל ושם בן ע"ב שלא זכרו הוא ז"ל וכל שכן לפי מה שגלה איש
 האלהים גם כן משה עבד יי' בפירושי התורה הוא הנלחם
 מלחמות יי' הוא הנחמני חברו של המימוני ששנייהם
 תלמידי העמרמי שהם נשיאי העולם שלשתם ע"ה שאמ'
 בראש ספרו עוד יש לידנו קבלה של אמת שכל החורה כולה שמתו
 של הקב"ה ובאר לנו שם סוד איכות זה הענין הנורא שגלה ז"ל ומהות
 אמחה דברו זה בראיית כוונת שאין להרהר אחריהם אצל כל משכיל
 מקובל ואינו צריך לשנות מה שזה שכבר זכרו הוא ע"ה מפורש . ואשנם
 לפי הספור הוא שצריך להרגל להחיד כל הלשונות אל לשון הקודש
 עד שכל דבור שיזכירו המדבר בפיו ובשפתיו יחשבנו כאלו הוא
 מחובר מאותיות הקדש שהם כ"ב אותיות ויגלגלו עד שיוצא ממנו
 עם רב גלגלו והתהפכו אל כל צד סיון חלב שממנו יצא המיץ
 הנקרא חמאה ואם יחשוב להוציא חמאה ממיץ חלבו ונפת מדיכשו
 וחחת חטה יצא החת ושעורה באשה ומיץ אף יוציא דם ומיץ
 אפים יוציא ריב אל יבהל הצורף כי יש לכסף מוצא גם ישמר מפני
 שכבר נאמר מצרף לכסף זכור לזהב וכוחן לכות יי' ונאמר צרופה
 אמרתך מאוד ועכרך אהבה ונאמר לפי הסוד הנסתר לרמו על זה
 ועל כיוצא בו כי מנכה יי' אלהים אהכם והאדם מורכב משני
 יצרים ראשונים משיחיים וראשיחיים אביו ואמו הירומים לחבר
 ולצורה²¹ ואך זהויה מחשבה אחת מיוחדת בלתי שניות רק מחשבתו
 משתלשלת מן הן ולא ידע זה זכמה צריך להוסיף על מה שרמזנו כדי
 לאמת למקבל המחיל לבא בחדר החכמה ועדין לא ראה הוא משה
 אפילו פני המדינה כל שכן חוסותיה כל שכן בכלל בית המלך בעליה
 וכל שכן חצירו וכל שכן היסוד וקל וחומר פני המלך ועל אחת כמה

במה שהוא רוצה מדברו של סלך אלא אם כן לוקח לו הסדה
 וראוי לזו הדרך המופלאה :

ואני יודע מצד הכתיבה והנסיון שכל מה שידעתי
 שדרכי ספרי הנביאים כפשוטם וכפירושם וככשלי
 אנדוניהם וטדרשיהם ומה שלמדתי מן ההלמוד ואם
 היה מעט מה שלמדתי מספרי חכמי הפילוסופים ומה
 שידעתי מלמוד חסורה ומה שקבלתי מסתרי השמות
 הכתובים בפרקי ר' ישמעאל באותיות דר' עקיבה
 ובס' הרזים ובספר רוזאל ובספר משמרות העליונים
 ומה החזונים ובס' הבהיר²² ובס' יצירה עצמו כל זה לא
 הביאני דבר סמנו לידי השגת השכל הפועל עד שאוכל להתפאר
 ולהתהלל בנבואה שהתהללתי בה לקיים מה שנ' כי בואה יוהאל
 המההלל וגו' עד שהתקבלתי לקבל ההשגה בפעל ושחתי נפשי ככפי
 עליה לפי הדרך המסובלת בידיעת השם לבר ועם כל זה כבר נכחו
 עלי הסוגים בעינותי ומעוני מדרך ההתבודדות עד שפסקה ממני
 רוח הקדש בפעל כהיום הזה רק כרו נוחן שבת לבעל השבת האמתי
 שלא עשני אשה ולא עשני נוי והוא פוקח עורים וזקף כפופים
 וסתר אסורים והוא המעביר שינה מעיני ותנומה מעפעפי ישתבח
 ותפאר וזכו ויתעלה שמו על הכל :

חנן כבר כתבתי לך ולדפיס לך קצת דברים מורים על מקצת
 עניני הקבלה ואיך היא חכמה מביאה לידי רוח הקדש לכרה ולא
 יאכן ששום חכמה אחרת תביאה אליה כשום צד ואם בן
 הפרש גדול טאור יש בין חכמי הקבלה הנבואית ובין חכמי המתקרי
 כלם כסדרגת ההשגה האלהית עם היות אלה ואלה מכונים למצוא
 האמת וישחתפו מצד החקירה ויכדלו מצד הסדרנה ראה מה הברלם
 ונאפס ומשני הענינים תתעורר אל הנכבד הנה ואח חקרנוה כן היא
 ששענה ואתה דע לך וראה גם ראה אם מה שהתפארתי בו על ידיעתך
 וזאת ענין ידיעת השם אם ידעתו מספר השם של החכם ר'
 אברהם אבן עזרא ז"ל או קבלתו על פה מפי שום חכם מקובל
 או הכנתו מעצמו מחוך מה שלמדת מחכמת הפילוסופים כו באחד
 פאלו הדרכים או ביותר מהן או בדרך אחרת אמור לי זה ככה
 או על פה אם היה חרין אתי לנס' מה שאמרתיו על זה מן הפלא
 והתמה אצלי על מה שאמרתיו עם היותך מנגה הדרך שכל מקובל
 ידע ומכיר שפחה ומעלתה ומניעת הידיעת אמיתית כמה שזכרת עם

הכחשה אמרוהו ומהוה ואם כן רע באמת כי לא אשא לך פנים בזה ולא לשום חכם בעולם ממכחישי הדרך האמתית בה אבל אומר לך מבואר בלא ספק שאני דנחיד ביריעה ההיא למחולל בה או למשנה או לשוכה או למטעה או לטועה או למחלוצץ על הקבלה מפני שדרכיך השניים העירוני אל היותי דן אותך באחד מהדינים האלה וסופך הוכיח על חחלתך והשם יודע ועד כי מה שאמרתיו במה שדנחיד עליז לא היה כדי לרזן אותך לכף חובה אלא כדי לזכותך עד שחשוב בחשוכה שלימה בזה מעתה ועתה אחי צא מאצטגנינות שלך והשתדל בחכמות הפילוסופיות אחר שחיגע מן המקובלות הנכרות אם תרצה להטייל כם וקחם לך לטכחות אחר שכבר לקחת לרקחות ואח"כ חשמש כם ויהיו אצלך לאופות שכן אמר הרב שהיו לו משמשות ולקחם לרקחות ולטכחות ולאופות :

דע שאני טרם היותי יודע סוד דרכי הקבלה הייתי חושב שאין חכמה טעולה מן הפילוסופיות וכן הוא שאין למעלה ממנה כשהיא גם כן נמשכת אחר דרכי התורה שלנו הנסחרות אבל אחרי קבלי חכמת הקבלה המביאה לידי ההשגה בקלות ידעתי שזאת גברת וזאת שפחה ואז ידעתי גם כן הטעות הגדולה טעו קצת אנשים שקוראים עצמם בקצת ארצות ידועות איני רוצה לפרסם גנחם כשם מפורסם בדרכי הקבלה בעלי שמוות והטעות היא שהם חושבים שיעשו פליאוח עם כח השמיות בהשבעות כשזיכרום בפיהם בלחי שום ידיעה והכנה בעניין הוראחם ויאמרו שיהיו פורחים כאויך על קנים וימיתו שונאיהם בדבריהם ויכבו אש וישחיקו הים מזעפו כשם וכיוצא באלו השגענות הרמיונות אין חקר²⁸ עד שהביאחם המחשבה הכוזבת לחשוב שעם השכעווחיהם ההבליוח יכריחו אשת איש להביאה כחצי הלילה אל מטחם מעצמה כרמות משונעת עד שיחפארו קצתם כשהם כבר בתנו זה ונסוהו ועלה כירם ולפי' יכחבו כספריהם על קצת ענינים אלו זה כחנן ומנוסה וכשירצו להעלים ענין לרמות בו הפחאים יכחבו קצת זה מצורף ובמקום לאהבה יכחבו הבהאל ובמקום לשנאה יכחבו הנשאל ושם יבלכלו קצת דבריהם ההבליים ואלה הענינים והדומים להם לא יאות לאדם שלם מבקש האמת לשמעם כל שכן להאמינם ובל שכן לבקש ידיעתם או בחינחם אם הם אמת או שקר כי הם שקר וכוכ בתחלת מחשבה נכרים לחכמי ולחוקרי החכמה ולמשיגי הנבואה וזה לפי שכבר החבאר אצל אלה השלמים אנשי המעלות כאמת שדיעת השמות האמתית היא תמורה על מציאות השם

ועל השגחתו המיוחדת בחכמים לפי מדרגתם וכצדקתם החסידים
כפי הדבקים בשם וכפי החקרם אלו יח' ועל שאר ענינים שבין
השם ובינינו כי זו היא הדרך הנכונה להאמינה ולדעתה :

וְמָה אִסִּיף אַחַר זֶה לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה לְפִי הַכּוֹנֵה שֶׁנִּתְחַדְּשָׁה אֲצִלִּי
עַל הַיְחָדִי מְשִׁיב עַל כַּחֲבֵךְ הַמַּעֲיֵד עַל רֹכֵב חֲכַמְתְּךָ וְדִי כְּמֵה שֶׁהֶעֱרוּחֵךְ
עָלָיו בְּעֵנָן זֶה לְהוֹעִילְךָ בּוֹ וְלַחֲזֹק כּוֹסֶף מִחֲשַׁבְּתְּךָ אֵל תְּהַשְׁגֶּה לְהַשְׁחַדֵּל
אַחֲרֶיהָ כְּדֹרֶךְ מַחֲדוּשָׁתָּה וְאֶעֱפֹ שְׂכַכְר חֲבֵרְתִי בְּזֹאת הַחֲכֵמָה
כִּזְּ סִפְרִים וְחֲדָשְׁתִּי כִּבֶּ סִפְרֵי נְכוּאָה²⁴ בֵּה מְסַפֵּיק עֵתָה בְּזֶה
הַמַּעֲיֵץ פֶּה לְפִי הַמְכוּזֵן בּוֹ . וְכֵל זֶה לְכַבּוֹדְךָ וּלְכַבּוֹד הָרַב עִם כָּל
הַקָּהָל וְאֲנִי בְּטוֹחַ בְּשֵׁם יְח' שְׂאֲנִי אֲשִׁים שְׁלוֹם בְּיַנִּיכֶם שְׁלֹכְךָ אֲנִי
מִשְׁחַדֵּל לְכַחוּב דְּבָרֵי אֱלֹהִים וְאֲנִי מְזִכְרֶכֶם כְּנִתִּים דְּבָרֵי רְבוּחֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
זֶל אֲבֵל אֲנִי כְּמִזְהִיר אֵלֵּא כְּמִזְכִּיר וְאֲפִילוֹ אִם אֲנִי כְּרֵאוּי לְהוֹכִיר וְכֵל
שֶׁכֵן לְהוֹדִיר כְּמַחְתִּי עַל רֹכֵב עֲנוּחֵנוּכֶם וְעַל חֲזַק חוֹרְתֶכֶם שֶׁחֲמַחְלוּ
לִי עַל מַה שֶׁאֲמַרְתִּי וְעַל מַה שֶׁאֲמִיר עוֹד עֵתָה . יִרְעוּ כִּיֵּאֲוֹר מַחֲךָ
שֶׁמוֹעַתֶכֶם הַטּוֹבָה הַבָּאָה אֵלַי שְׁלֵא נֶעְלַם מִכֶּם מֵה שֶׁאֲמ' לְכַרוֹן וְהוּא
שְׂבֵא כְּנִמ' שֶׁבַח שֶׁהִיא סִפְר מֵלֵא סְרַנְלוּיֹת דְּלִית לְהוֹן טִימִי כְּפִרְק
כְּמֵה אֲשֶׁה עַל עֵנָן שְׁנֵי ח"ח כְּמֵה שְׂרֵאוּי לְהִיחַ בְּיַנִּיהֶם מִן הָדְרָכִים
הַמַּעֲוִלִּים לְפִי מְקַצֵּה פְּסוּקִים שֶׁנִּדְרָשׁוּ שֵׁם כְּאֲמַרְם וְז' א' ר' יִרְמִיָּה
א' ר' אֶלְעָזָר שְׁנֵי חֲלִמִדֵי חֲכָמִים הַמַּהֲרִין²⁵ זֶה לֹזֶה כְּהַלְכָה הַקְּבָה
מְצַלִּיחַ לְהוֹן שְׁנֵא' וְהַדְּרֵךְ צֵלַח רֹכֵב וְלֵא עוֹד אֵלֵא שְׁעוּלִין לְגִדּוּלָה שְׁנ'
רֹכֵב יִכּוֹל אֲפִילוֹ שְׁלֵא לְשַׁסָּה ח"ל עַל דְּבַר אֲמַת יִכּוֹל אֲפִילוֹ הַגִּים
דְּעָהוּ ח"ל וְעֵנוּהָ צִדְקָה וְאִם עוֹשִׂין כֵּן זֹכִין לְתוֹרָה שֶׁנִּתְנָה כִּימִין שְׁנ'
זְחוּדֵךְ נוֹרָאוֹת יִמִּינְךָ רַב נַחֲמֵן כֵּר יִצְחָק אֲמַר זֹכִין לְדְרָכִים שְׁנֵא'
כִּימִינָה שֶׁל תּוֹרָה דְּאֲמ' רַבָּה כֵּר רַב שִׁילָה אֲמַר רַב חֲסֵדָא אֲמַר
לֵה אֲמ' ר' יוֹסֵף כֵּר חֲמָא אֲמַר רַב שֶׁשֶׁת מֵאֵי דְכַחֲבִיב אֲרֵךְ יָמִים כִּימִינָה
בְּשִׁמְאַלְהָ עוֹשֵׁר וְכַבּוֹד אֵלֵא מַעְתָּה כִּימִינָה אֲרֵךְ יָמִים אִיכָא עוֹשֵׁר
זְכוֹר שֶׁכֵּן עוֹשֵׁר יָמִים לִיכָא אֲמַר ר' יִרְמִיָּה א' ר' שְׁמַעוֹן כֵּן לְקִישׁ
חֲלִמִדֵי חֲכָמִים וְכו' שְׁנ' אֵז נִדְּבָרוּ סִפְר וְכַרוֹן לְשׁוֹן נַחַת נִכְתָּבִין מֵאֵי
וְלַחוּשְׁבֵי שְׁמוֹ נֵאֻמַּס וְלֵא עֲשֵׂאָה וְאֲמַר עוֹד אֲמַר ר' אֲבָא אֲר' שְׁמַעוֹן כֵּן
לְקִישׁ שְׁנֵי חֲלִמִדֵי חֲכָמִים הַמְקַשְׁיָבִין זֶה לֹזֶה כְּהַלְכָה וְכו' הַיּוֹשֶׁבֶת כְּגִנִּים
עוֹשִׂין כֵּן נוֹרְמִין לְשִׁבְינָה שֶׁחֲסַחֲלַק מִיִּשְׂרָאֵל שְׁנ' כִּרְחַח חֲדוּדֵי אֲמַר ר'
אֲבָא א' ר' שְׁמַעוֹן כֵּן לְקִישׁ שְׁנֵי חֲלִמִדֵי חֲכָמִים הַמְדַּגְלִין זֶה לֹזֶה
כְּהַלְכָה הַקְּבָה אֲוֹהֵבִין שְׁנ' וְדַגְלוּ עָלֵי אֵהֲבָה אֵל חֲקֵרָא דַּגְלוּ אֵלֵא דִּיגְלוּ
א' ר' וְהוּא דִּירְעוּי צוֹרְחָא דְשִׁמְעָתָא וְהוּא דְלִית לְהוֹ רַבָּא לְמִיגַר מִינָה

ואמר ר' אבא אמר ר' שמעון בן לקיש אם ת"ח נחש הוא תגרוהו
 על מתנדק ואם עם הארץ חסיד הוא אל הדור בשכנותו אלו הן
 הסרגליות שאין להן ערך והמורות על שלימות אושרם ועל מעלתם
 וכמה ממצא במ באו מערכים בתוך ספריהם כלם עד שיחרו למעלות
 המדות מסכתא שלימה והיא אבות וחכרו בה גם כן רבים מדרבי
 מעלוח השכליות וכבר זכר שם הוי מחלמיה של אהרן אוהב שלום
 וזרף שלום אוהב את הבריות ומקרבו לתורה והכתוב אומר שלום
 רב לאהבי תורה ואין למו ממשול ונאמר י' עוו לעמו יתן י' יברך
 את עמו בשלום זו מדה הצדיקים והחכמים והחסידים אבל על הפכס
 נאמר אין שלום לרשעים אמר י' וכמדת השלמים בא שלום שנ'
 שלום של' לרחוק ולקרב וגו' ונאמר בסוף ברכת כהנים וישם לך שלום
 כי שלום שמו של הקב"ה שנ' ויקרא לו י' שלום וכאבות נאמר על
 שלשה דברים העולם עומד על הרין ועל האמת ועל השלום והן מדות
 האבות ומדות החכמים והנביאים כלם והיא מדה העליתים שנ' עושה
 שלום במדומיו ומדה כזו ראוי להמשך אחריה חסיד ולהדבק בה
 ולבזה מהפכה יצ"פ שנ' עת מלחמה ועת שלום ונאמר שלום לך
 ושלום לעוה"ב כי ערך י' אלהיך ואמרתם כה לחי ואתה שלום וכיזך
 שלום וכל אשר לך שלום :

ומה מעיל הלמד לאדם אם אינו מתקן בו מדותיו החלה
 שהן יסודות להנהגת הנפש ישרי אי אפשר לשכל לשכון בארסון
 סבוע והוא שאין מדתו הגונה וידוע כי המדות הטובות הן משכנות
 המחשבות השכליות והמחשבות השלטות האמתיות הן ארמונות השכל
 שבהם יצא ובה על דמות רצוא ושגב וחשיבות הרמה כי שם כיוו .
 והגני מזכר אל מה שקדם ענין אחר מיוחד מלל ענינים רבים תחתיו
 ואשימנו כדמות חותם לכל אגרותיו ואת והוא שכבר נודע שהשם
 המושם על הגאולה היא שם

אדויה אשר אדויה

החברך והעלה שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה אשר חודיענו
 מוד שמו הנכבד והנורא כדי לברכנו בו על ידי הכהנים שהם ראשי
 השבט הנבחר סכל השבטים וגלה לנו הסוד ואמר ושמו את שמי
 על בני ישראל ואני אברכם וחוננו הברכה ואסתחה ומסותה וכמחזק
 ואיכותה וסגולותיה וזקוקותיה והכרותיה וחלוקיה להיות נאמרת בשם
 י"ב במקדש כנחנו וכמדינה ככינוי והנה ברכת כהנים בנימטריא
 מדה הדחמים והיא מקבצה סתיה והיא כמסורת הבחוח הגבראים

שהם כחות מזגי החומר וחתח זו הידיעה המופלאה שרשים שהם כבשונו של העולם וחייב המקובל השלם מצד היוותו חס על כבוד קונו להסחירם ולהעלימם ממי שאינו ראוי לדעתם ושם בן ס"ב אותיות מגלה זאת והנה ימצא מספר אותיות ברכת כהנים ס' ותיבות י"ה ובם יתגלה הסוד של הברכה המשולשת סדרך שלש ב"ה חברכו שכפלו נ' והוא סוד כה"ן וסוד אמור להם רמו כהן רמו הסוד והנה מנין אותיות הפסוק הא' הוא י"ה והב' הוא הי"ה והג' הוא יה"י הוא העצמו כ"ה של ב' הוא אמצעי של י"ה הוא חסר ה' של כה הוא הנספך הנה סוד זה הוא סימן שמות שווי מגרעה וחוספות²⁵ וזו הדרך אין למעלה היסגה . ואם תאמר הנה הטוב יהפך בדרך זו לרע והשקר לאמת וכן החלוק רע כי זאת היא הכונה במדות שזאת המחשבה תאמר הן והיא מדת רחמים זאת תאמר לאו והיא מדת הדין ודבר הנצח מהם יקויים וזהו מה שבאמצע קריח שמע אשר בין שני שמות הקדש ואע"פ הסוף אחר וזאת חצי השם המפורש וכן סוד אשר שבין שני השמות הנטרים הוא שני מלאכים שהם עצמים אמצעים בין שתי הויות ראשונות שהם דבר אחד רק מספר שלשה התיבות הוא א"כ א"ך א"כ והבן זה ודעהו והסתכל בו מאד וחד סוד שם בן י"ב אותיות י"ה י"ה ו"ה ו"ח ו"ה מגולגל ומצורף וסמקד ומטעם כנשימותי השלש וזהו ראש וסוף של שם בן מ"ב אותיות אב"ג יח"ץ שק"ו צ"ה וזהו ראש וחק וסוף של שם בן ע"ב הפוכים מל"ט אנו"י וה"ו מנ"ד²⁶ ודע באמת שהמדות שבהפסח לקציעים ידועים בלי שנוי וחסודה מפני הנהגת הנבראים נהשנוי הוא לנפעל לא לפועל מצד הברח ענין הנמצאים זאת היתה כונת החותם כדי להפך המדות שנמשכו ביניכם מסלחסה לשלום כסנה אחת מושכלת ומקובלת . וזה החבור הקטן הראהו בחסוך לרב הידוע ששמו בגמטריא חכ"ם ואחריו הראהו למי שחדע שראוי לו כדי שיעיל סמנו רואהו וישמח בו המשכיל והיה זה שלום שמור תם וראהו ישר כי אחרית לאיש שלום ועגום ירשו ארץ והעענו על רב שלום²⁸ :

Erläuternde Anmerkungen zu Abulafia's Sendschreiben.

1) Seite 1. In den Worten **שם אלהים יתברך** liegt eine Anspielung auf den Namen Gottes, der gleichsam den Mittelpunkt der Abulafia'schen Kabbala bildet.

2) Seite 2. Dass Abulafia die Werke des R. Elasar aus Worms benutzte, habe ich bereits in meiner „Auswahl kabbalistischer Mystik“ I, 19 nachgewiesen. R. Elasar und Abraham Ibn Esra haben den meisten Einfluss auf die Entwicklung der gematrischen und Buchstaben-Mystik ausgeübt.

3) Seite 2. Hier polemisiert Abulafia gegen die Ansicht des Apostels Paulus von der Beschneidung.

4) Seite 3. Die philosophisch-allegorische Richtung in der Schriftdeutung ward vertreten von Samuel Ibn Tibbon und Jakob Antoli, und später von David Ibn Bilia. Vgl. S. Sachs in ha-Jona S. 31 Anmerk. und ha-Palit S. 31. — Isaak Ibn Latif polemisiert gegen diese Richtung in der Einleitung zu seinem **שערי השמים** (Betulat Bat Jehuda S. VIII).

5) Seite 5. Abraham Ibn Esra zeichnet in der Einleitung seines Pentateuch-Commentars die verschiedenen Classen der Schriftdeutung und seinem Beispiele folgen Isaak Ibn Latif (a. a. O.) und Abulafia. Der Letztere kommt in seinen Schriften oft auf die Eintheilung der jüdischen Gelehrten zurück, und wir lassen hier den Anfang seines Werkes **אמרי שפר** (nach cod. h. München Nr. 40) folgen, da er für die Geschichte überhaupt interessant ist:

כעצם

חיים הוא העול נבר על חלכות העול עבר על המחשבות ואפילו על ראשי הישיבות
 עד אשר תקם על כל חי רובב ערבות ואמר להצמידים פעם שניה מארץ נשייה
 לבלתי השאיר מהם בריה כי חפשו לפניו כל בעלי ניה ובכח פריה ורביה פקו
 פליליה ואדירי התפץ שבו מאחריו ישכחו סדריו אלופיו ושדיו יודקו ומכידה יסדרו
 בשמו ובזכרו שפעו וקצצו בנימיות אשר לא נפקו וביים הסבלות סובקו ובקל ח'
 אלהים לא שפעו ואת ח' לא ידעו וספסו נפקו ויחטו בחון עשור וימירו את כבודם
 בתבנית שור ויתנו יד לפושעים והחזיקו לב הרשעים ויהקדכו בניים אשר סביבותיהם
 וילמדו סעשיהם וישלחו רסן לשונם להקשות על ידיעת קוים ההנגע עמד בעינים באמנם
 עם רב וזונם : אכוהינו חפשו ואינם וחפאתם עצומה בהדחיקם החכמה ולג יוכרה
 ועל לבם לא יעלה וישנאו כל שלימי הריעות אשר יודה ולעניניהם יגלה ומי זה בן
 פי זה הוא בן אדם כזה אשר יקמר כנגד כל נביא חזיה אשר החכמה שכחו חזי
 שפאת לבות כל חפשו וזכרו ואין יאמרו חלכיים לחכמי הדור נכחו וגאון כלכם על
 שפת יסיכם שכחו ואשר נמשכו אתריהם לספן הביים אל סעוריהם האמינו דבריהם
 לפי הכתוב בספריהם השם אמר עליהם אלהי הודב קשו להם על כן ראוי לכל חי
 ששכיל להתרחק מהם ולבלתי תאמין בהבליהם כי כל הקורא בספר סן הספרים או
 שופט ספי חלהו מאמר סן הפאמרים או דבר סן הדברים וסכור שאין בו תועלת
 לפי מה שדעתו סובלת לא לשעתו ולא בכל ימי חייתו ואף כי אחרי מותו ראוי שיחשוב
 כח מה שראוהו או שפעדו נחות סנביחה כלב בקול אשר היא סגולה לו ואמנם אם
 ידע או יחשוב שתועלתו אפשרית יאוזן ויקשיב ודעתו אל לבו ישיב ועיסודו חזק
 בספקו כי כל דבור אשר שפעו יגיד עליו ידעו וסחה וסחה יוציא הפרי סנועו ויכיר
 חצור אשר בלב נספן ואז יועיל לו ולורקו ואחר שראיהי אני זכריהו המחבר שהכל
 תלוי בקול ורחו ודבר ראה לבי את לבי וכקס לשבר היצר הפקסר ואומר להתקבץ
 עם חכמי לב ולהתחבר חילים לנבר ואחל לטרוב זה הספר הנהגן אסרי שפר להבניע
 בו לבות בני עפר ואמר ולבעול על פיו בנות צלפחד בן חפר ולפיכך קראתי שמו
 אסרי שפר כי בו אשים אש בוקרה כלכות הכפילים וכו אלהיב לבות המשכילים
 אלה באש חשבו ישרפו ואלה באש חשקו ישרפו . ואחלקנו לשלשה פאמרים
 ולשלשה שפרים ולשלשה חלקים המאמרים אבלל בהם דעות חכמי חריט
 זה והשקרים אבלל בהם דעת חכמי ישראל הקדמונים והחלקים אבלל בהם דעות כל
 הגביאים טולם בכלל ואחר כל אלה אהוב ידיעה כללית טוללת כל הדעות הנזכרות
 הקדמות אשר עדיה הגיעה הכונה האלויה בבריאת האדם בזה העולם השפל ועליה
 נאמר שנברא האדם בצלם אלהים ובדמותו וכל אילו הריעות החלוקות יהיה ענין
 החבור הזה כס בדיעת השם המפורש ובענין כח ופעולתו בבריית הפרטיות הדד
 עם הכלליות ובמדות הנמול והקנש המתחייבים פאחו לכל הראוי לגמול בעדו עם
 זכרו ולהענישו על שכתתו עד שיודע מזה החבור לפה נברא האדם ולמה סגנה לו
 תורה וספוח כטובים על שני לוחות אבנים ולמה נהנה לאימח סיוחרת יותר כחזיה
 סכל אופה ולשון בסבעה ולמה לאמנתו יותר ששאר אומה ולמה לא קדם ולא אחר
 זמן סתן תורה ולמה בחר סיני ובסודבר סיני וכוונא כאלה השאלות אחרים להם
 שנמתקו בהם המשכילים ונקלפו סעשיהם פאח חלל יתבאר בזה החבור בספטים
 נכונים ובראות ברורות לבבונים סעמי הענינים המורים על האמת חע"ש שיש שם

דברים רבים בשאלות רבות מענייני טעמי המבוקש שאי אפשר לכתבו בספר מפני חזק פעמיהם וחולשת כח המבינים אין ראוי שנמוק סמה שאיפשר לגלותו מלכתבו בספר בעבוד מה שאי אפשר ואע"פ שמה שנגלה יהיו מביניו מועטים מן המועטים ברבויים אני בחוד להחיות נפשות המועטים ההם ולא אשנית דברים שלא נשלמה דעתם עם היותם חושבים בעצמם שהם השלמים לברם וזולתם חסירים אצלם וזה אעשהו כדי להמסך אחר האמת והמדה הזאת קבלה הנביאים מה' יתברך וקבלה החכמים מפי הנביאים ומספריהם הקדושים ולולי חלוק סדרנות הנמצאים לא הייתי אני ולא זולתי מן המתברים יכול להביא שום טעם נכון על כל מה שזכרתיו שאנלה טעמו ואני אהל בשם ה' אלהי ישראל יושב הכרובים לדבר בפה שאמרתיו :

סמך א' המאמר הזה הראשון אני רוצה לדבר בו בדיעות חכמי הרינו זה לפי מה שחקרתי חרשתי ושאלתי מפייהם או מפי ספרי חבוריהם המתורשים הנמצאים היום בעניין השם המפורש ובכתו ובפעולתו בבריות ואומר כי החד אחרון הזה ר"ל דור אנשי הגלות האחרון הזה לא מצאנו בכלו איש מישראל אחד מהכמי המשנה התלמוד שהתקורר לתבר ספר מיוחד לדבר זה בלבד וזולתי עד היום הזה ואמנם החבורים שכתבו היו כלליהם עניינים אחרים ואנב נראה יביאו בהם קצת חלקם מעניין זה אבל אני כל תבורי זה בעקרו אינו כי אם על השם המפורש בלבד ועל הדעת כח ופעולתו וטולחתו ולהודיע שאין בינו ובין שם זולתו שום שתוף בעולם וכיצא בזה מענייני מעלתו על כל שם ואם יתברו ברברי דברים אחרים שאינם מעניינו לפי הנראה בתולה המחשבה אין זה אלא כדי לבאר טעם מן הטעמים הנזכרים ואע"פ שידוע כי בהתבאר טעם השם יתבאר ממנו כל הטעמים שזכרתי בתשובת שאלות כל ולמה ועתה אחלק דעות חכמי דרדנו בדיעת השם ואומר שהם נחלקים לשלש כתות שלשתם מוכים בשלש מכות מתחלפות • הכת האחת אין רעואה למכתה והשנית קשה להתרפאת כי חליה קשה מניע עד שערי מות והשלישית קלת הרפואה עם חזק הרופא כשישמעו דברו ויקובלו כי לא הוסבע קשי חליה בעצמה וא"כ אביא במאמר הזה עניין הכת הראשונה ואשא ואתן עמח במלחמת דעתי עם דעתה במשל ובמאמר השני אחלוק עם הכת השנית ובמאמר השלישי אלהם בכת השלישית עד רפאי חליה כי הראשונה היא כת אוילים מהחכמים בעצמם ואין להם תקנה כמו שאמר החכם אם תכתוש את האויל במכתש בתוך הרפיות בעלי לא תסור מעליו אולתו ובאמת שלא היה ראוי להזכיר זאת הכת דעתה החסרה בעניין עליון ובהזו כזה לולי שתי סבות • האחת כדי לכלול דיעות כל הכתות בעניין זה והשנית מפני היות זאת הכת כוללת רוב חכמי התלמוד היום אשר חכמתם אצלם ואצל כל הנמשכים אחריהם היא תכלית כל החכמות כאלו לא זכר נביא לעולם ולא חכם מהכמי המשנה התלמוד זכרון כללי או פרטי בדיעת השם • וידוע שהוא אצלם בכל מקום שבא ה"סוד ה"סודות ה"עמוד ה"חכמות עד שאפי' מקצת משתי הכתות שזכרים בשני המאמרים הבאים אחר זה זכרוהו בקצת תבוריהם תלה וסוף רשמוהו שורש ועקר לקצת ענייני ספריהם ולשתי הסבות האלה אלהם ברעת הכת הראשונה ואחידע דעתה לכל מבאר ואומר שזו הכת המתחכמת בתלמוד הדין והאמת אתה בכל השתוללותה בלמודו כי זולתה היינו היום יותר רעים וחשאים מכל אומה כמו שאנו יחד אומה שפלה ובוזיה מכל האומות בעינינו ובעיניהם כמו שרמזו הסרגלים בזה הסוד רמז באמנם ונתי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם

לפיכך יורה זה על רוב מעלת יודעי השם המנצחים אויביהם עם תולשת כחם וחזק
 וכח מי שבגדגם מן האומות ואפי' החזקים כענקים וכ"ש הפחיתים מהם בכה וא"כ
 חכמת התלמוד פועלת מאד לכלל ולפרט' לצרכי העולם לאומתינו ולחיי העולם הבא •
 אבל אין העניין שזה במדרגה עם עניין יודעי השם אלא על דרך משל ההפך בין
 התלמודי ובין היודע השם המפורש כהפך שבין התלמודי היהודי ובין הגוי
 ה'למודי ועיין במורה ותבין המשל והמשל כי אין ראוי לגלות זה כי אם לחכמי
 מורה הנבוכים כי הוא מבוכה גדולה ועוד אטעון מענת התלמודי על היודע את השם
 ואקרא התלמודי לומד היודע השם אקראנו יודע ואומר שהלומד אומר ליודע בעת
 שהתוכח עמו על מעלת כל אחד משניהם מה תועלת בידיעת השם כי לא נלמד מסנה
 תורה ולא מצוה מתרי"ג מצות אשר נאמר בהם אשר יעשה אותם האדם וחי בהם
 ונאמר בקבלה ולא שימות בהם ואע"פ שנאמר אדם כי ימות באהל ופירשוהו ואמר
 אין התורה מתקיימת אלא במי שסמית עצמו עליה כי זה המות אינו מיתה מסש
 אלא חזק ההשתדלות בתלמוד תורה ותולשת ההשתדלות בחולתה כי זה האיש העושה
 ככה כבר הוא כפת בעולם הזה והוא כחי בעולם הבא וכן אמרו החכמים לעוסקים
 בתורה לשמה כך הוא דרכה של תורה פת במלח וסיום במשורה תשתה ועל
 הארץ תישן חיי צעד תחיה ובתורה אתה עמל וכו' • והנה העושה כן טוב סוהו מחייו
 לחיי תלמוד תורה שמתקסק בו האדם לא נברא אלא ללמוד התורה ולעשות המצות
 שהם מעשים טובים בעולם הזה וסנחילים העולם הבא לעושיהם התלמוד והמעשה
 שני מינים רחוקים ברמזן זה מה כי הלמוד רי לו בארבעה מיני אברים והם הפה
 בכלל הרבור בלשון הקדש והאזנים לשמוע הקבלות מפי הרב הלומד והעינים לראות
 מה שכתוב בספרים והלב להבין מה שמדבר בו וכוציא מפיו וסח שענינו רואות בספר
 וסח שאזוני שומעות מפי רבו והמעשה צריך כל האיברים שהם רמ"ח כנגד מספר
 מצות עשה והם להורות שכל אבר ואבר שבאיברי האדם לא נברא לבטלה אבל
 נברא לעשות בו מצוה אחת לפחות ועוד צריך כל ימות השנה של החמה שהם
 שס"ה יום כנגד מספר שס"ה מצות לא תעשה לרפח שכל היום מזהיר לאדם לחסר
 לו השמר שלא תעשה בו עבירה כי אני עד כך ובין קוני וקונך וכשיביאו אותך בדין
 ויביאוני אותי להעיד עליך על העבירה שעשית בזמני מיד אני מעיד ואם האמר שאני
 עד אחר ואין עדהי מספקת דע כי אני אחר נקרא בשם שנים יום ולילה גם אני
 שנים נקראים בשם אחד אור וחשך שהם שני' על שניהם ויהי ערב ויהי בקר יום אחד
 והנה לא נשאר דבר אחר תלמוד תורה עם עשיית המצות והשמירה מן העבירות כי
 זו היא התכלית האחרונה לאדם ואין אחריה מעלה אחרת ואמנם מי שנודע ברבוי
 שני העניינים האלה נהעלה על המסקים במ אבל להיות אחר זה מעלה בשום חכמה
 אחרת חלה זו הוא שקר נמוד עד שאפי' הנביא אמר שהרן רין עני ואביון נקרא
 יודע את השם כאמרו דן רין עני ואביון הלא היא הדעת אותי נאם ה' ואם אתה
 קורא ידעת השם דבר אחר חוץ מזה לא נאמין ברברך וכן ירמיה אמר כשרצה
 להודיענו ידעת השם ואמר כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל ויודע אותי אמר
 בסופו כי אני ה' עושה חסר משפט וצדקה בארץ והשלים לאמר כי באלה חפצתי
 נאם ה' והנה גלה לנו חפצו והודיענו שמעשה החסר והמשפט והצדקה הם ידעת
 השם ובם נדקדק ולא בחולהם וכן אמר כל חכם וכן פירש • ועין היודע ויאמר לו דע
 אתה האיש הלומד הטוב המתקסק בתלמוד תמיד להגות בתורה לקיים מה שנאמר

הגית בו יומם הלילה והסתקסס במצות בכל כהך שאתה אצלי ואצל כל חכם ונביא יותר שלם ממי שאינו מהקסס בניכר כי אם פחות מסך מקסס ולפי זו הדרך כל פנצנודין הם טענת אמת ואין מקשה עליהם אבל לפי האמת יש שם מעלה אחרת מעלה מאד מא אצל השם ואצל יודעיו באמת והיא הנקרא ידעה השם באמתו בלבד ואין צורך לי להוויצך מה היא זו הידעה כי אין שם דרך לגלותה כי אם למקבלי דרכיה ולמאמינים שיש מעלה אחר זו אשר זכרה וחפץ לעלות עליה כמו שחפץ לעלות אל זו בחפץ חזק וחשק אמיץ יותר שלם מכל חשק וכבר פסקתי אני פסק גמור שבקלי זו הדעת הנוכח במכה שאין לה רפואה כי נשקנו על כחם והחזיקו ידי דעתם וע"כ לא אאריך בטענת התשובה המנצחת את זו הבת כי דעתה חסדה מאד אצל השלמים ופושלם אצלי כמשל מי שנתן לו אלה אונקי' דוב ואומר די לי בעשרה מהם מפני רוב סבלותה בפהות העושר :

מאמר ב' דעת הבת השנית אע"פ שהיא קשה להתרפאת מחליה והגיעה עד שקרי מות לא נדינה כדון בת הראשונה שאמרנו עליה שאין למכתה רפואה בהכחשה מעלת ידיעת השם ואמתת מהותה כי כבר ראינו חולים רבים חלו חללים רעים ונאמנים עד שהגיעו לשקרי מות ואעפ"כ נצלו ונהרפאו ושבו יותר בריאים ממה שהיו בתחלה . גם ראינו רבים שסחו בחללים גם ראינו מי שארך זמן חליו במאד מאד ואחר זמן נתרפא ויש מי שמת פתאם בלי חולי נכר בו אך החולי המיוז כי הוא סבה המיתה לכל בעל חיים ולא ידעו זה העניין על אמתתו כי אם הרופאים או היודע מהות החולי הקורה לבריא מבית או מחוץ ואומר שדעת זו הבת השנית היא דעת חכמי התלמוד שההתבטו ג"כ בחכמת הפילוסופיה אבל לא שמעו לעולם דברי סורכי הקבלה בידעת השם המפורש אבל ידיעת השם אצלם ג"כ היא זולת ידיעת השם אצלינו והמטקה בזה הוא עניין מלת ידיעה ועניין שם כי הבת הראשונה קוראת ידיעה ידיעת חכמת התלמוד וקוראת השם דבורא השם האלהות והבת השנית קוראת ידיעה ידיעת חכמת הפילוסופיה אבל בעניין השם שהי הידעות טווח ר"ל הראשונה והשניה אמנם דקתי אני ודעת הבת השלישית בוכרני ידיעת השם בכל מקום היא אמת והיא דעת הנביאים ודעת חכמי המשנה והתלמוד ו"ל היא ידיעת הוראת אהיות השם המפורש שהם כוללים ארבע אהיות העלמה והם אהיות המשך שהם ארבע אהיות אה"ל כמו שאגלה מהרררם במקומם בע"ה ואין ראוי להאמין זולת זה כמו שיבוא האות והמופת עליו ואומר אחר זה כי זו הבת עם חווק מכה אפשר לרפואתה מפני שהיא קרובה אל הרפואה יותר מן הראשונה וכדי לרפאת הנמשכים אחריה נחלק עמה ונדוע תחלה טענתה שהיא סתקנת עלינו והיא שאוסרת לנו כי הדבור סגולה לאדם תרשו מן המחשבה וניתן לנו להבין הנחת הנעלמות בלבבות באמצעות הדבור והשגת מהות דבר אחר בחיוב או בשלילה אינו מכה הדבור כי כל הלשונות הסבמיות הן ואמנם חשנת הציור המושכל בלב המשכיל היא ההשגה והידיעה וכשידוע ושיג המשכיל אשר כבר למר חכמת ההשגה וישלול כל מה שראוי לשלול אותו ולהחזיקו מה' ית' במופת וחיוב כל מה שראוי לחייב לו כשלא תמצא הרחקה בחיוב ההוא במופת ג"כ ההכמה היא היא אצל כל פילוסוף שלם הבליה ההשגה והיא ראויה להקרא ידיעת השם באמת לכדה ולא זולתה וכבר התבארה זו הדעת במופת פילוסופי לכל חכם שלם ואין מקשה עליו אלא שזו ההשגה תתחלף במודגותיה לפי המשיגים כי המפסיק בה יותר ורבו שלילותיו העליונות המופתיות והם שנעלמו מולתו אשר

מכיון שלילתו הוא מקולה מחלתו לפי מקלה מה שנגלה לו אשר נקלם מחלתו וזו מסואר אין צורך באריכותו שכבר התבאר בספרי המחברים דבר בעניין זה שהוא כן גם נזכר זה במורה הנבוכים ולפיכך אמרו לבס חכמי זו הדעת לבלתי האמין בדיעה הזשה ית' חלת זה דרך שזרו אשר חזק חליים עד שדקדשו את ערסם לעמד להקשות על מה שהקבלה מקידה עליו באמתת ידיעת השם הנכבד ואחר שאודה להם על הידיעה אשר זכרוה ואמר שהיא אמת בלי ספק אישך לחלוק עמם ולומר שיש מין אחר מן ההשגה מקולה כסין ההשגה אשר זכרה והיא ידיעת השם המפורש באותיותיה שהם נצרות לנו דרכים ועניינים ושיעורים ופדות אלהיים אשר אין רבר אחר יכול על ההוראות דאין זולתם והנה נשאר שיש לנו עם הכת הראשונה מחלוקת שהיא ועם השנית אחת ונאמר הראשונה מדרגה לשנייה ואי אפשר להגיע אל השנייה בלעדית אבל קצרו חי השגת שתיהן כאמתת ידיעת השם והנה הראשונה רחוקה מאד מהתכלית המסוגלת והשנית יותר קרובה מסנה אבל עדנה רחוקה אך השלישית קרובה מאד אל התכלית ע"כ חלייה חלש והפואתה קרובה לבוא רק איננה בריאה עד שתקבל עצת רופא מחץ סבתה כמו שאיעצה אני באשר יבוא אחר השלישי החלקים בע"ה ואין ספק שאמר שדעתי חכמי שתי הכתות הנזכרות על שיש שם תכלית אחת לידיעת האדם עד שירצו קונו אין לי צורך עתה להודיעם מהות התכלית כפני שצונתי לכלול אותה ולפרשה לפנים בע"ה וע"כ הדבר עוד ברעת אנשי הכת השלישית :

סמך ג' דעת הכת השלישית היא חלה בחולי קסן ע"כ היא קלה להרפא וזו כפני חיזת לה קצת קבלה בדיעת השם המפורש וגם היא איננה מקשה על דעת שתי הכתות הראשונות אבל מודה להם כמונו והוסיפה להאמין שהראשונות קצרה יד שכלם להשיג מה שצריך להשיגו וזאת הכת היא המאמנת סררי עשר ספירות בלימה ומערכת ענייניהם לפי מה שהם ואע"פ שגם היא נחלקת לכתות אין לי לפרסם מה הא למת מדברי אמונות אילו הג' כתות ששלוש מיני השגה הן בין האדם ובין קונו והרחוקה שבהן היא הראשונה והקרובה היא השלישית והאמצעית היא השנית כל זה לפי חלקת בתניהן וכבר הודעתך שהדבר כן אבל נגלה לזו מה שנעלם מה ואשר קרה לזו עם זו לפי הסדר הנכבד קרה לשלישית עמנו אנחנו בעלי הכת הרביעית ולא שמענו ולא ראינו אנשי כת חמישית אבל כל הכתות המאמינות בשם ית' ובהשגותינו אחת הם חלק וענף יצא מ"ש אחת מארבעת הכתות האילו שכבר זכרנו השתים ואנו בשלישית להודיעה עניינה במאמר זה ודעתינו רביעית לכתות האילו :

וערה שים לבך להבין דעת זו הכת השלישית ודע מרעתה שבעליה ומאמיניה הם חכמי התלמוד שהתחבמו בחכמת הפילוסופיאה והשיגו דעת הפילוסופים בכלל ולא התישבה דעתם עם מה שידעו מהתלמוד וע"כ בקשו להם ררך שנית לישוב דעתם ומצאו ררך חכמי המחקר אשר הם הנקראים פילוסופים ועדיין לא נתישבה דעתם עליהם והתורכו למרח לבקש ררך שלישיית אולי חתישב דעתם עליהם ומצאו ררך חכמי הקבלה הראשונה הם חכמי הספירות וכששמעו דיעותיהם ונאמרו להם סודות מופלאות בהם שמוז עמם וקבלום ויאמרו זה לזו עד מה הבא ולא תוסף אז נתישבה דעתם על הקבלה וצריך שאודיעך בכלל עד מה הגיעה קבלתם ואיך יש שהגו בינינו ובנייהם בעניין קריאת שמות הידיעה בסוד ידיעת השם המפורש בשמי ובהסכמה אחת עמנו מצד אחת והוא שהם אמרים שקבלו מן הנביאים ומן החכמים שיש שם עשר ספירות בלימה ועל ידי הספירות ברא הבורא העולם כולו וקראו לכל ספירה וספירה

שמות מהם משותפים ומהם מיוחדים וכששאלנום לא ידעו היודעים מהם אלה הספירות על אי זה דבר ישלו שמותיהם בעצם אם על גופים כמש או על חמרים בלי צורות או על צורות בלתי בעלי חמר או על מקרים נשואים על גופים והם כחות בם או על נפשות נפרדות מכל נושא או על דעות הנקראים שכלים נפרדים אבל אומרים שלמי אמונתם הם עניינים נשפעים מהאלה ית' והם אינם בלעדיו נמצאים ולא הוא זולתם היום אבל לפני היצירה היו בו ית' מדמונם בכת והוא אשר הוציאם מן הכת אל הפועל כשרצה לברוא העולם וקוראים שם אחת מהספירות רצון ולא ימצאו בעצמם דרך לקראו נברא גם לא ימצאו דרך לקראו קדמון וכן קרה להם בשם מחשבה שקראתה כתר עליון והיא אצלם ספירה ראשונה והקשירית אצלם שכינה וקראה צדק והשמות יודעים מספריהם והם גבוהים בהם מאד ובאמת כי מצד היותם קוראים הספירה הששית אמת גם תפארת אמרו שזה שמו של הקב"ה הנכבד הנכתב ולא נקרא והוא השם המפורש והוציאו עשר ספירות מפסוק לך ה' הגדולה והגבורה והנה אומר כי מצד האותיות יושגו הספירות ועם השגת הספירות יושג השם ית' וכל זה שאמר מצד האותיות הוא אמת אך יש דרך יותר קרובה להשגה מררכם באמצעות האותיות והספירות בעצמם ובסוף זה הספר אנלה לך דעתי בזה כולו ושהוא כולל אמרת כל קבלה ואעפ"כ הנה דעתינו ודעת זו הכת קרובות מאד יותר מדעות הכתות שעברו מצד אמונת ספירות ואותיות ולפיכך אמרתי כי זה הכת קרובת הרפואה :

6) Seite 5. Das Gedicht ist so eingerichtet, dass die Reime der Hemistiche in der ersten und zweiten Hälfte desselben abwechseln. Auch kann man das Gedicht von unten nach oben lesen und es giebt einen Sinn.

7) Seite 6. In seinem Commentar zum „More“ מוד עקידה מוד עקידה הכירה behandelt Abulafia ebenfalls das Verhältniß der Philosophie zur Kabbala und sagt u. A.: המדע והדעת חונן הדעת והמדע אין בו ספק למי שחננו חונן הדעת והמדע : אינה חכמה היונית הנקרא לימודית והשכל כי החכמה העליונה האלוהית התורית אינה חכמה היונית הנקרא לימודית ושמה בלשון יון מתיק"א ולא החכמה אשר שמה הגיון ובלשון יון דיאליטיק"א וגם לוגיק"א שעל החכמה היא אמרו מקבלי האמת מנעו בניכם מן ההגיון ולא אמרו מנעו עצמיכם כלומר שניכם אינם יכולין לקבל החכמה .

8) Seite 8. In unsern Talmudausgaben steht die Lesart: למיימינים בה כמא דהיי למשמאיילים בה כמא דמותא .

9) Seite 9. Diesen Gegenstand behandelt Abulafia ausführlich in seinem Commentar zum „More“ מור גן ערן ועציו „More“ .

10) Seite 10. Für כב"ר ואחר muss man lesen כב"ר ומה . Der Name יהוה wird nämlich auf fünf verschiedene Arten vocalisirt und hat den Zahlwerth 26.

11) Seite 10. Der Sinn dieser Stelle ist folgender: $י"ה$ im Quadrat ist = 225, $י"ה$ = 121; מול מאונים hat den Zahlenwerth von 225 und מול מלה ist = 121.

12) Seite 13. Die Worte מנה מנה תכל ורסין bestehen aus 15 Buchstaben; מנה wird ferner in Daniel Cap. 5 durch 22, תכל

durch 26, ויסיין durch 28 Buchstaben erklärt: die Summe dieser Zahlen ist $91 = מ"א$.

13) Seite 14. Vgl. die ausführliche Darstellung der aristotelischen Schriften in Mose Ibn Chabib's „*darke no'am*“ Einleitung.

14) Seite 14. Abulafia verbindet nämlich in seinem Comm. zum „More“ die einzelnen Abschnitte desselben mit einander, was er in der Einleitung ausführlich erörtert.

15) Seite 16. Das ארמוניוס ס' ist das aristotelische Buch *ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ*, und die Uebersetzung Antoli's befindet sich in der hiesigen Rathsbibliothek cod. h. 70. — Sein Pentateuch-Commentar Malmad wird erwähnt in ספרת משה, S. 21, 129^b ed. Amsterdam und in den Deraschot des Josua Ibn Schoeib 53^a ed. Krakau.

16) Seite 17. Dieses eigenthümliche Bild von der Materie und der Form der Buchstaben, von dem Zusammenwirken der Dinte, der Feder, des Papiers und des Schreibers malt er auch in seinem Werke **אור השכל** aus, das aus sehn Abtheilungen, entsprechend den Worten זכר צדיק וזר עשיא אבו אל עשיא בן שמואל אבו אל עשיא זכר צדיק, besteht und im Allgemeinen ein sehr interessantes Werk ist. Ich lasse hier die ganze Stelle aus demselben folgen mit dem was sich ihr anschliesst und uns mit der fast saufischen Schwärmerei Abulafia's bekannt macht:

חלק ז' סימן ה' ענין ג' סימן ד' כולל שתוף האות עם הנקוד כבר התבאר לך שהאות כחמר והנקוד כרוח המניע את החמר וההשגה בבונת הפתנועץ המניע הוא כשכל והוא הפועל ברוח ובחמר וההענוג שמקבל המשיג במה שהשיג הוא התכלית ואלו הן ארבע סבות הנמצאות לכל פעל נמצא בפעל . והנה החמר הוא הסבה הפחותה מארבעתן והתכלית היא הסבה המעולה מהן והפועל קרוב אל התכלית והצורה קרובה אל החמר וזו הדרך כבר התבארה במופתים מושכלים בספרי החכמות המפותחות ועליהם נסמך ועל כן לא נאריך בענינם פה . אבל נבאר פה כונתנו באותיות ובנקודם בכלל לפי קצוד זה התבור . ונאמר כי האות באמתה מציאותה הוא פעל אחר והיה חסרו הקרוב הוא הריו ובהיות הריו בקסת הוא מוכן בכל חלק וחלק מסנו לקבל צורה כל האותיות שאע"פ שהכנתו גם כן היא לקבל צורות רבות אחרות או צורות אותיות אחרות בלתי אלו שלנו אנתנו לא נשגיח עתה להברר במ כי כונתנו לאותיות שלנו לבד ולנקודם וללשונו ואין לריו חלק מיוחד לומר עליו מזה החלק יצויר א' ומה האחר י' וכיוצא במ אבל החלק שהוא מוכן לקבל צורת אחת מהאותיות הוא החלק כמובן בעצמו המוכן לקבל כל הצורות אחת אחת אלא שאחר שקבל זה החלק זו הצורה נשלם בחלק ההוא להקרא את מורכב מחבר וצורה ועל כן הריו לא יקרא את אבל יקרא חמר האות אבל האות מפני שאין לו מציאות בלתי החמר אין לו שם אפתי . והנה עם כל זה את הוא שם המין לא שם האישי לבר וכל מין כולל אישים

פרשים ועל כן בתת הפועל צורת זאת בחלק מחלקי החסר הדיוני יקרא לו מיד שם פרטי נוסף על השם הכללי וזו האות בעל שני שמות שמו האחד הכללי הוא מצוי בפועל ושמו השני הפרטי אלו"ף על דרך משל ואם כן שמו הפרטי הוא אשר הבידול מהכלל הוא אצל הכלל כצורה לחסר במקרה מפני שהכלל קיים וחפרט הוא נוסף והקיים הוא בעצם והנוספר הוא במקרה ר"ל שקרה לו מקרה ההויה ומקרה ההפסד והפועל צורת אות בריו הוא אשר הציא מה שהיה בכח אל פעל והוא הנוספר הכותב בקולמוס והיה הקט כמו כלי אמצעי ביניהם שכן תקן הנוספר צורת האות כפי כחו ורצונו והתכלית הוא שייבין הרואה הקורא כונת הכותב עד שישגיג על יד זה הפעל מה שהיה בלבו ובעת השיג המשיג דבר זה נשלמה כונת הפועל וכבר הגיעה אל תכליתה. ואחר שהדבר כן אם לא חשש כונת הפועל לא נשלמה כונתו ולא הגיעה אל תכליתה האחרונה אשר היא הסכמת באמת ומפני שהגיע תכלית ההויה הורה השכל לנוספר המשכיל לנוסף צורה על צורה כדי להשלים כונתו ולהת כח קרוב חזק למציין להבין מהרה כונתו והוא ענין התמקד הפקריה הנוספת על האות או אמור התנועה הרצונית וזה כדי להעתיק מה שהוא חזק על כפר מהמפרים מסקומו ולחזקו עוד בלב המציין בו. וידע שהאותיות אין להם תנועה בעצמם ועל כן נתן הסבך על פי השכל כמות בכלל הפה להמציא האותיות במבטא כדמות מציאותם הנמצא בספר והשמו לו לאותיות נקודות מורות על תנועתם במבטא בהעקתם מן הספר אל הפה ואם כן המתנועעים בעצם הם אותיות הפה ובמקרה הם אותיות הספר והשתתף אל זה הכרח מקום התנועה החלקית כי לא יתנועע שום מתנועע בלתי מקום ובלתי זמן וחלקי המסום הם הריחוקים וחלקי חזמן הם הסבובים הנחשבים הפקרים בשנים ובחרישים ובימים והרמים להם ומפני הריחוקים צריך אדם לדעת כמה יאריך במבטא כל אות ואות וזהו כוד ההזכרה ומפני שאלה כלם הם צריכים ענין ארוך אקצרם במסירת קבלה לבר ואע"פ שהייתי יכול לתת טעם לכל אות נזכרת מפני מה תאריך זו כזו או זו יותר מזו או זו פחות מזו אבל צורת הקבלה מספקת להזכרה כי מי שהוא חכם אז יבין מדעתו :

ואחר זה עיין מאד בצורת הבסוי בשעה שהרצה להזכיר את השם הנכבד הזה החזק לפעלה בנקוד. קשט עצמד והתבודד במקום מיוחד שלא ישמע קולך לזולתך ופחד לבדך ונשך מכל מחשבות העולם הזה וחשוב שבאותה שעה תפרד נפשך מנוסף ותפוט מן העולם הזה ותחיה בעולם הבא אשר הוא מקור החיים הנמצאים המפורדים בכל חי הוא השכל שהוא מקור כל חכמה ובינה ודעת והיא בדמות סלך מלכים אשר הכל יראים ממנו יראה גדולה מאד. והנה יראת המשיג היא ככולה שהיא יראה מעלת ויראת אהבה. וכשבאה דעתך להדבק בדעתו הגוהנת כך דעת צריכה דעתך להסיר מעליה עול כל הדיעות הזרות זולת דעתו המשתתפת בינך ובינו על פי שמו הנכבד והנורא ועל כן אתה צריך לדעת דמות מבטאו. וזהו ציורו כשהתחיל להזכיר את א' באי זה נקד שנתוכירוהו מפני שהוא מורה על סוד היחוד אל תאריך בו כי אם לפי שיעוד נשימה אחת ולא תמסין בנשימה היא שם הפסק בעולם עד שהשלים בטויו ותאריך בנשימה הייא המיוחדת כפי שיעור כח אריכות נשימתך האחת בכל מה שתוכל לזאריך בה ונגן בא' וגם בכל אות שתוכיך באימה ביראה ופחד עם שתוף שמחת הנפש בחשנתה שהיא גמולה. וצורת הנגון בכל אות ואת תהיה בדמות הנקד והוא שתהיה בתולם לפעלה וכשתתחיל בתוכרתה תסוף פנד אל פני מורה לא לשפח

ולא למעלה ואתה יושב מקומך בבגדים לבנים טובים סחורים או קשים על כל בדידך או סליהך וראשך מוכרר בתפילין לפני המזרח שמשם האור יוצא לעולם ולך חמש קצוות להגיע עם ראשך • ובחולם התחיל מאמצע המזרח חכך רעיוניך ותעלה ראשך עם הנשימה מעם מעם עד שתשלים וראשך למעלה ואחר שתשלים תשתדחה עד הארץ פעם אחת ולא תבריל בין נשימת הא' לנשימה האות הרבך בו כי אם נשימה אחת קצרה או ארוכה אך בין האות של השם ובין הא' בישרים או בין הא' לאות השם בראשונים יש לך יצלת להגשים ב' נשימות בלהי מבטא ולא יותר ובתשלום כל סור ופור יש לך רשות להגשים ה' נשימות לבד ולא יותר אבל פחות מן ה' הרשות בידך ואם שנית או מקצת בסור מזה הסדר שוב אל ראש הסור הוא עד שתאמרהו כראוי • ובסוף החולם הנמשך למעלה נגן בחירוק הנמשך למטה ומושך כח העליון להיבדוק כך • ובשורק לא למעלה ולא למטה אלא משיכה אמצעית כנגד הפנים האמצעיים • ובציר המשיך ראשך מהשמאל אל הימין ובקמץ מהימין אל השמאל .

17) Seite 17. Der Sinn dieser Stelle ist folgender: אל, Gott, ist zusammengesetzt aus den Buchstaben אלק and למד . Das a hat den Zahlenwerth von 80 und von dem Worte מולד (= 80), aus welchem man durch Versetzung לו דם bilden kann; a und l haben den Zahlwerth von 110 und von dem Worte מל (= 110); nimmt man nun מל weg, so bleibt von למד אלק noch אר"ם and ל übrig: folglich sind אלק למד, aus denen אל zusammengesetzt, gleich תהי"ה, der redende Mensch! Ferner ist אל = 31 = תהי"ה = 31; nimmt man von אלק למד — אל weg, so bleibt מ"ל מ"ד = 154 = תהי"ה = 154; folglich repräsentirt אל das Entstehen and Vergehen des Menschen!

18) Seite 18. Diese Stelle ist etwas corrupt; es muss heissen: איץ ליה ויך מחברים במספרים עולים ש"י, d. h. 60 + 430 + 10 = 500 = ש"י = 500.

19) Seite 18. Zur Erläuterung dieser Stelle bemerke ich Folgendes nach Abulafia's ס' חיי עה"ב . Der שם בן ע"ב אותיות וכו' kann durch צירוף aus צירוף bis בראשית ובאו zusammengesetzt werden, and da ist חיי ה"א וא"י ה"א = 796 = את השמים . Ferner ist חיי ה"א = 45 = dem ersten und letzten Buchstaben von הָאֵלֹהִים, oder die Zahl 45 bezieht sich darauf, dass die Stelle des Dekalogs von אבני bis zum ersten ה in יהיה לך, aus welcher ein שם gebildet wird, aus 45 Buchstaben besteht. Endlich ist שמו = 346 = dem Quadrat von 15 (יה) und 11 (מ) oder von יהוה .

20) Seite 20. Diesem Thema ist besonders sein עולם שם gewidmet, das mit dem השם ס' bei J. Chajjat identisch ist.

21) Seite 20. Aehnlich sagt David di Rocca Martica in seinem handschriftlichen החומר הנקרא משה : ס' וזת אדם הראשון in seinem ס' וזת אדם הראשון in seinem handschriftlichen עם סגולתו לקח מהאיש כי הצורה אדם לו כמו שהנחנו בשרש השני ואמר ע"כ

קצוב איש את אביו ואת אמו וגו' רמז לסבה הפועלת מחוץ הנמשכת מכות העליונים
לפי דרך הפילוסופים יקראם אב ואם בימי המזל .

22) Seite 21. Die hier von Abulafia angeführten Schriften bedürfen einer nähern Erläuterung, die wir hier geben:

a. ספר היכלות (Die Bezeichnungen) פּרְקֵי ר' יִשְׁמַעֲלָא , ספרי מרכבה, פרקי מרכבה, פרקי ר' ישמעאל, ברייתא דר' ישמעאל, פרקי היכלות sind nur verschiedene Namen für die היכלות רבתי, die ich in einer Abschrift aus einem Bodlej. Codex v. J. 1042 besitze. Sie sind in פרקים eingetheilt und enthalten Namen, durch welche man sich allmählig in die himmlischen היכלות versetzen kann. Die Hauptperson ist ר' ישמעאל, welchem sich ר' נחניא בן הקנה und ר' עקיבא und ר' עקיבא ר' die Hauptrolle, dem sich ר' ישמעאל anschließt. Die von R. Haja Gaon und Aruch angeführte Stelle befindet sich sowohl in den היכלות רבתי wie in den חסרתה. Beide sind für die Culturgeschichte sehr wichtig. Die היכלות רבתי bei Abulafia (meine „Auswahl“ I, S. 20 Anm. 9) sind mit den היכלות חסרתה identisch.

b. אותיות דר' עקיבא. Es giebt zwei Recensionen derselben: die erste (in der Krakauer Ed. bis 7^b, in der Amsterd., bis 9^a reichend) deutet die Buchstaben in allgemein moralischem Sinne; die zweite ist schon mit vielen mystischen Elementen versetzt, benutzt das שיעור קומה (18^{a b} ed. Amst. Buchst. ה) und die היכלות (16^b Buchst. ה). Vgl. auch Frankel's Monatschr. II, 430.

c. ס' החיים ist ein kleines Büchlein, das Engelnamen für alle Monate des Jahres enthält (handschriftlich in meinem Besitze). Es gehört in die Literatur der practischen Kabbala.

d. משמרות העליונים והתחתונים ist wahrscheinlich ein Theil des ס' רויאל .

e. ס' הבהיר ist das dunkelste Buch der kabbalistischen Literatur. Zeit und Vaterland verräth es durch folgende Merkmale: die grammatischen Erklärungen in demselben sind im Geiste der deutsch-französischen Schule (s. z. B. 2^b ed. Amst. über שפה ברורה, ויש und ירש); es benutzt Abraham Ibn Esra (s. dessen ברורה, 4^b ed. Lippmann, יסוד מורא Anf. und Commentar zu יתרו ס' über das Verhältniss der Vocale zu den Consonnanten) in folgender seine Jugend entscheidenden Stelle (7^a ed. Amst.): ודאי ליִשְׁנא

*) Vgl. die Stellen in meinem „Bet ha-Midrasch“ II, S. XV ff.; Zunz GV. S. 405^a; Steinschneider Bibl. hebr. Bodl. s. v. היכלות; S. Sachs ha-Jona S. 50 Anm. 16.

קצתם דבר פשוט הוא ואינה מרובע ס'ים דלית איפשר מרובע בגו מרובע אתר אלא עינלא בגו ריבועא וברהמי ואי מרובע בגו ריבועא לא דרמי ומאי ניהו עינלא תרין נקדה דאורייתא רמשה דאינהו כולה עינלא דרמין באתותא כנשמתא דחיי בגופא דאינש דלית אפשר למחיי כל היכא דלית קיפא בגוה ולא למנקט מימרא זמא דרבא בלא נשמתא כותיה תרין נקדה דלית אפשר למלתא רבא או זמא לאתמרא בלא נקדה וכל נקדה עינלא וכל אתיא אית רבועא ומתקיימא אתיא אה. Auf diesen Passus spielt auch Abulafia an, wenn er in seinem 20^b ס' חיי עולם הבא, sagt: — In מאירת חיי. — כמאמר חז"ל רמיון נקדה באתיות כנשמתא דחיי בגופא דאינש citirt, die sich aber nur im בהיר finden. — Gute Erläuterungen zu diesem schwierigen Buche findet man in den Schriften Recanati's und Meir Ibn G'abbai's. — Vgl. auch meine „Beiträge“ I, 72 ff. und meine „Auswahl“ I, 14 Anmerk. 19. — In seinem ס' חיי עולם הבא erwähnt Abulafia noch

f. ספר תמונות (auch תמונה ס' genannt), indem er daselbst sagt: באמת הצטרך להשתדל בתכמה עד שתכיר מסנה אמיתיות פציאות האדם וסודותו ומתוך ספרי החכמה הטבעיות כגון ספר יצירה וספר תמונות שהם סדברי רז"ל או מספרי הגילוסופים האמיתים מהם שהם ישראלים מקובלים מהאמת. Dieses Werk, das auch von Recanati, Pentateuch-Commentar Abschn. citirt wird, ist Korez 1784 in 4: und mit einem Commentar gedruckt und beschäftigt sich mit der Form der hebräischen Buchstaben in drei תמונה. Es ist im 13. Jahrhundert verfasst worden, und es bleibt unbegreiflich, wie es ר' נחוניא בן ר' נחוניא ר' יצחקאל כ"ג and הקנה הם כחות עלינות כלם לכה אחר ועצם אחר אצולים ולא: 1^a der Sefirot lehrt es, und behauptet, dass die Namen der Städte, Könige und Länder sowie deren Begebenheiten in dem Pentateuch Geheimnisse enthalten (31^a). Sehr oft stösst man darin auf die Wendung והמבין יבין, und es bewegt sich ganz in den Gleisen der Kabbala des 13. Jahrh. Angehängt ist ein kleines הספורש, das nach Asulai (Schem ha-Gedolim ed. Benjakob s. v. תמונה) auch dem זוהר חדש ed. Const. beigedruckt sein soll.

23) Seite 22. Vgl. „More“ I, 61. Gegen die wunderthätige Kabbala, die besonders in Deutschland cultivirt worden, polemisiert Abulafia auch in seinem ס' חיי עולם הבא. Er sagt nämlich (9^a meines Codex): אבל הפתאים אשר אין בהם דעת: החשבים שהשם אשר מסר שמותיו שהם כלי המציאה כלה לאדם להשתמש בהם בהבלי מחשבותם ובשקרי דמיונות ולפעול בהן כתפצן שינוי טבעיות או עניינים דומים להפכי

מבטאת או דברים רחוקים להשיגם ושנו עם המבקעת והזכרות מדומות וכל זה אינו מודעת השכל שאין ספק שלא נתן השם כלי מלחמתו ביד אחרים להלחם כנגדו ולעמוד כנגד רצונו והכסילים האוילים חושבים שהנביאים וחכמים הראשונים פעלו בשמחה לצורך עצמם ומביאים ראיה מהכתובים הצריכים פירושים ארוכים ומפרשים אותם כפי דעתם כאלו הנביאים וחכמים הודיעם פירושי דבריהם . . . וזה כלו וזה כפי דעתם. — Ueberhaupt macht er an einen Jünger seiner Kabbala grosse Ansprüche. Für die Annahme von Schülern ertheilt er (das. 14^a) folgende Verhaltensregeln: צריך שיבחין הרב בתלמידו הדרכים האנושיים הנק' מדות בני אדם כגון חזק לבב ואהבת החכמה לשמה ומעט נעם וסבלנות הרבה וגם רחמינות על כל האדם ואפילו על איביו כשאינם איביו השם וגם נדיבות נפש ורוח נכאה ושפלות ושמחת לב ובבשת יצ"ח ברוב הדברים אשר יכולתו עליהם ובזיון תאות השררה והשקרות והכבודות ובזיון תאות מאכלים רעים ורבים ובזיון תאות נשים אחרות ומשיכות דעתו לבקש האמת ושניאות שקר וצניעות ובקשות כבוד אנשי החכמים וכבוד סתרי החכמה ואהבת שמועת הקדמות החכמה אשר היא אין אפשר בלעדיהם והם כיסודות אשר אדם בונה עליהם בתים נבונים ואהבת רוב לימוד ורדפתו והחזרת מה שקיבל מעם פעמים ושלא יעז שיסדר אצלו בלבונו כמו שהוא בספר ובקשות תופפות החכמה אחרי התחזק חכמת חזם האש' (?) וכן חכמות כל יום ויום ועם כל זה צריך לעיין ברעתו החזק הוא הרפה חמטם הוא אם רב ובהיותו חזק ורב צריך עוד לראות בו כוונתו עמו בהסתדלות בחיב התלמוד הלמוד לשם חכמת האמיתית המתחייבת לנפש חיי עה"ב או אם כוונתו ברוב לימודו שלא לשם שמים והוא אם כוונתו ללמוד החכמה להתקשר ולהשתרר על בני עמו ברוב חכמתו ולהתקדן בחיי הנפש והגוף בעולם הזה החיים הכלים הקצרים האלה ואחרי שהתבוננו וימצא שלם ונאמן בעניינים הנזכרים ובדומה להם חובת נמורה עליך Wenn Abalaffa selbst diesen Anforderungen genügt, so war er ein höchst sittlicher Charakter, und es ist auch wahrscheinlich, dass er selbst die oben aufgezählten Eigenschaften besass. Seine Sanftmuth und Friedensliebe sprechen deutlich aus dem vorliegenden Sendschreiben. Allein trotz dieser nüchternen Bemerkungen war er ein mystischer Schwärmer in der vollen Bedeutung des Wortes. Man braucht blos folgende Stelle (das. 23^a; vergl. auch oben Anm. 16) zu lesen, in welcher er die Vorbereitungen zum Aussprechen des Gottesnamens, wodurch die Verbindung mit Gott hergestellt wird, die Gemüthsverfassung des Aussprechenden und die Wirkungen, die hervorgebracht werden, in ganz esussifischer Weise schildert: חנן לקראת אליהו ישראל הכן עצמך לייחד לבבך ומהר גופך וצחר לך מקום מיוחד שלא ישמע קולך לשום אדם בעולם והיה יחיד ומיוחד מבלתי אחר ומתבודד ושב במקום אחד בחרר או בעליה ואל תגלה סודך לאדם ואם הוכל תעשהו ביום בבית אמי' מעט עשהו ומגום הטוב והישיר שתעשהו בלילה והיה לפנות מחשבותיך מכל הבלי עולם באותה שעה שאתה מנין עצמך לדבר עם בוראך ואתה

מבקש שיודיעך גבורותיו והתעסף במליתך שמים תפילין בראשך ובידיך כרי שתחיה ירא וחריד מפני השכינה אשר עמך אז בעת ההיא ונקח בנרד ואם תוכל יהי כלם בגדים לבנים כי כל זה מתקיל לסוגת היראה והאהבה מאד מאד ואם יהיה בלילה הדלק נירות הרבה עד שיאיר עיניך יפה יפה ואח"כ תקח בירד דיו ועם ולח זה יהיה לך לעד שאהה בא לעבוד את עבודת ה' אלהיך בשמחה ובטוב לב וזהו לעירוף אותיות מעשית אם רבות הפסם ונלגלם במהירות עד אשר יחס לבך בגלגליהם ושים לבך בתנועתם ובמה שתוליד בגלגליהם וכשתרגיש כך שכבר חם לבבך מאד מאד כצירחם והבינותם מהם בעניינים חדשים אשר לא השגתם בקבלה האנושית ולא ידעת מעצמך מהך עין השכל ודבר אהה מוכן לקבל השפע והשפע נשפע עליך ומקורו בדברים זה אחר זה הב מחשבותיך האמיתיות לציר את השם ית' ואת מלאכיו העליונים לצירם בלבבך כאילו הם בני אדם עומדים או יושבים סביבותיך ואתה ביניהם כמו שליח שהמלך ועבדיו רוצים לשלחו והוא מוכן לשמוע סמיהם רבר מחשבותיהם אם מהמלך או מעבדיו ואחר ציור זה כלו הב שכלך ולבך להבין במחשבותיך העניינים רבים אשר יבואו לך האותיות הנחשבות בלבבך או המעיינים ועיין בכללם ובחלקיהם כמו איש שספרים לו משל א' או חדה או הלום א' או מעיין בספר החכמה בעניין עמוק בהשגתו וחתר העניין אשר תשמע לפתרון עולה ולקרוב אשר תוכל כפי מה שתבין סמט הרין בעצמך וגם באחרים לכל מי שיאסרו לך כולם יהיו לך אחר שתשליך הלום (צ"ל הלוח) מידך היקולמוס מאצבעותיך או אחר שימלו הם בעצמם מהך רוב מחשבותיך . ודע כי כל מה שיחוק אצלך השפעת שכלי הנכבד יחלשו איבירך החיצוניים והפנימיים ויהחיל כל גופך להשתער שערך חוקי עד מאד עד שתחשוב עצמך שע"כ"ס תמות בעת ההיא כי תפריד נשפך מטנך מרוב שמחתה בהשגתה ובהכרתה מה שמוכרתת ותבאר מות מחיים ברקתך כי זה המות קרה לגוף ובסבת חיה תחיה הנפש החיה המתים לעולמי עד ואז תרע שהגעת אל מעלת קבלת השפע ואם תרצה אז לכבד את השם הנכבד לעבוד בחיי הנפש וגוף הסתר פניך ותירא מהבם אל אלהים ואל תקרב הלום של נעליך וכי' תשוב לענייני הגוף וקום משם ואכול מעט ושתה מעט ותריח ריח טוב והשב חזק לנרנה עד זמן ושמה לבך עם הלקיך . ודע כי אהבת ה' אלהיך המלמד להועיל המלמד לאדם דעת וכשתהיה בקי בעניין בחיית חיים ואת ותעשה רבר זה פעמים רבות עד שיעלה הדבר הזה בידך חזק ואמץ כח בידך מאד ותבחר עור בבחירה אחרת עליונה מואת תקן עצמך כאשר אמרתי ומון לבך ונמשך הדבר ממחשבותיך השכליות והתחלה יהיה להזכיר בחזנה שלימה בניגון ישר ונחמד ונעים בניקוד האמיתי של כל אות ואת בשם זה ששה ששה בשמות הקדושים בשמונה עשר נשימות עד הגיעך אל כולם שדוא שם מ"ם אם לא יכיריך השפע למסוק ביניהם Aus dieser Darstellung sieht man, dass Abulafia selbst sich in solchen extasischen Zuständen befand.

24. Seite 23. Vgl. über Abulafia's Schriften §. 2 der Einleitg. — In Beziehung auf die Zahl ist wohl die Bemerkung nicht überflüssig, dass 16 dem Gottesnamen יהוה und 22 den 22 Buchstaben des hebr. Alphabets entspricht. Indessen zweifle ich, ob man je in den Bibliotheken diese Anzahl finden wird. Einen stattlichen Zuwachs erhielten wir, wenn wir die Sohar-Literatur

dazu rechneten; dann hätten wir noch: 1. ספרא דגניקוחא; 2. אדרא; 3. סתנין; 4. סתרי תורה; 5. רעיא מהימנא; 6. חזרי; 7. סתרי תורה; 8. סתרי חזרי; 9. סתרי חזרי; 10. סתרי חזרי; 11. היכלות; 12. תקוני חזרי; 13. סתרי חזרי; 14. סתרי חזרי; 15. סתרי חזרי; 16. סתרי חזרי; 17. סתרי חזרי; 18. סתרי חזרי; 19. סתרי חזרי; 20. סתרי חזרי. — Ueber das in der Sorbonne befindliche ס' פליאה, welches nach Landauer's Vermuthung (Litbl. des „Orient“ a. a. O. 480) vielleicht das ס' פליאה ist, theilte mir Hr. B. Goldberg auf meine Anfrage mit, dass es das spätere ס' פליאה sei und der Copist אברהם אברהם בן שמואל heiße. — Der in dem Sendschreiben an Salmon S. 25 erwähnte הנגיד הנגיד אשכנזי ist wahrscheinlich identisch mit dem im Abschn. בשלח (58^b, cod. Beer) vorkommenden הנגיד אשכנזי, von dem der Verf. sagt: ויהי הנגיד אשכנזי ויהי הנגיד אשכנזי. ויהי הנגיד אשכנזי ויהי הנגיד אשכנזי. Dann aber müssen die Anführungen des Jehuda ha-Darschan bei Raschi (Zunz, z. Geschichte und Literatur I, 61) Interpolationen sein. — Zu der in den „Beiträgen“ I, 25 erläuterten Stelle des רעיא מהימנא bemerke ich, dass זהר (212) = אורה, daher אורה דספרא דאורה; also wieder eine Zahlenberechnung!

25) Seite 23. Die Leseart המהודין ist der von המהודין vorzuziehen, da die Deutung von זהר besser passt. Uebrigens sind viele Abkürzungen in dieser allegirten Talmudstelle.

26) Seite 25. Der aus 3 Versen zusammengesetzte Priestersagen in Num. 6, 24—26 besteht aus 60 Buchstaben und 15 Worten, deren Summe 75 ist = 3 Mal כ"ה (25) und den Worten (75) להם, (75) ויהי, (75) ויהי. Ferner besteht der erste Vers aus 15, der zweite aus 20, der dritte aus 25 Buchstaben, also ausgehend von 15, was gleich יה, sich immer steigend um 5 und endigend in 25 = כה, dem Anfang von יהוה.

27) Seite 25. In seinem ס' חיי עה"ב giebt Abulafia Schema's des 42- und 72buchstabigen Gottesnamens, wobei man bald den Anfang und das Ende, bald den Anfang, die Mitte und das Ende der einzelnen Theile des Schema's zusammensetzen muss. So wird z. B. aus den in den 4 äussersten Winkeln sich befindenden Formen מוה, דמב, כהה, והו der Name יהוה gebildet. Ferner bemerkt er dort, wie aus שמע ישראל ויהי, das aus 25 Buchstaben besteht, ein Gottesname hervorgeht. אחר (13), das letzte Wort von שמע, ist die Hälfte von יהוה (26).

28) Seite 25. Der Rabbiner, dessen Name den Zahlenwerkh 68 (חכמ) haben soll, hiess wahrscheinlich חיים = 68. — Dem

Zahlenwerth nach müssen noch berechnet werden כמל = 130 (S. 10 Z. 4 v. o.) und טוב = 17 = מ"ח (das. Z. 17 v. u.). — Nach dem Sendschreiben folgt in der Pariser Handschrift noch ein Anhang, der zwar nicht dazu gehört, aber doch von Abulafia herrührt. Den Anfang bildet ein Räthsel, das so lautet:

שמותיה שנים הם הפוכים	קרא חידה מעוררת לבבות
חקקה במורה הגבוכים :	ואב להם והוא אה לערבות
מכתב נבואה הוא שמו בנתים	לב איש בתוך אש נחלק לשתים
עם ראש וסוף שבקה ושבעתים	בג בג ובן הא הא יגלו סוד שמו
שא ראש ומראש ראש גרע מאתים	אם תחקור מה זה במדע לבך
מדה לפי מדה ומדותים	יחזו צרוף חיים באש ותחלקם
מדר סכום כמה וכך מאתים	שעה תעורר אהבה עם האגוש
שש מספרי אמה ואמתים	דם איש ומדותיו בקשר נכפול
ובם כל הלבבות נחלקו לשתים :	מדות הפוכות הן ואב תוכם

In dem 2. Hemistich der 7. Zeile dieses Räthsels muss wahrscheinlich **מדה** , **אמתים** (= 300 und den Worten **אמתים** in der 8. Zeile) für **מאה** וכך **מאתים** (= 300) gelesen werden. Die Lösung muss im Zahlenwerth einzelner Worte gesucht werden. In Beziehung auf **הא הא** gebe ich folgende Stelle aus dem **סתרי תורה**, dem Comment. z. „More“ 3. Th. 10. Geheimniss: **עיקר סוד ספורי** כ"ב נתיבות אותיות התורה קדש קדשים המה ועליהם בא בסוף מס' אבות מה שאמרו רז"ל בן בג בג אמר הפך בה והפך בה דכלא בה ובה תחזי וסיב ובלה בה וסנה לא תחזע שאין לך מדה טובה הימנה בן הא הא אמר לפום צערא אגרא ועיין מה שפירש בו הרב רז"ל בפירושו אבל אנחנו קבלנו וידענו בלי ספק ששני השמות שנוכחו כפולים בסוף המסכתא הרוחנית הנזכרת המחוברת על פי רבנן קדישי דערעא וזל"ה חפה כפולים לגלות לנו בה סודות נפלאות וזה אחר שהזכירו על כל מדה ועל כל מעלה שכלית חזרו לבאר תכלית הכוונה ורמזו לנו סוד בהפוך כ"ב אותיות ואמרו שכל העולם כלו בתורה ואנחנו כלנו בתורה ובה אנו רואים ומסנה אין אנו זויים ואין לנו מדה טובה מסנה וקראוה מדה מפני שהיא באמת מדה מורה על כל המדות העליונות והתחתונות ולפי מדהותיה מתנהג הכל והיא כלה מדה והיא כלה מדה כנגד מדה ואם כל המדות בטלו מדה כנגד מדה לא תבטל לעולם והסוד מ"ה ומ"י וע"כ חתמו על זה לפום צערא אגרא ואמר שהיא טובה שמספרה כ"ב וכן סוד ב"ג ב"ג וסוד ה"א ה"א יחד טוב"ה והסוד חצי וחצי מדה כנגד מדה ג"ב א"ה הרי אות"ה וסוד ב"ן ב"ן לעד והכל נכון ואינו רשאי לגלות יותר מזה כ"א פנים אל פנים מה אל מה והחכם המקובל ידע מדעתו . ואמנם סוד מדה כנגד מדה (175) הענין המעיי"ן והוא המני"ע וסודו ע"כ גלגל ואם אבוא להודיעך כוח הבינהו בקלת מסוד מאמר השם למשה הנה אנכי בא אליך בע"ב הענין וכל ה"ם (49) גל"ה ועליו כתבנו ספר תורה על גל"ה שסודו מר"ה וענינו מ"ר ד"ם ארד"ם והבינהו מאד ואמנם מה אוסיף לדבר אתר שאני אודיעך שכל אות ואת שיש בתורה ואפי' בענין ספור דבר שקרה לכל מי שזכר באמיתת הדבר מסנו הוא ענין אין לו תכלית במה שאיפשר לו להבין בענין האות

הדומה ובמה שיש בה שלא יגיע דעת האדם להשיג אפי' דרכי קצו של י"ד כי יש
— . בה תלי תלים של הלכות קו"ח ביותר מזה

Zum Schlusse lasse ich hier noch einige Parallelen zu den
Ansichten Abulafia's aus dem **מאירת עינים** (cod. Beer) von
R. Isaak aus Acco folgen : השם הנעלם והג' העליונות : כבר ידעת שאהיה הוא
הם העולם הנסתר והנעלם והשם המיוחד ממש מתחיל העולם הנגלה והשם הנכבד הוא
העולם הנגלה כי על פיו מהנהג העולם השפל הנגלה לכל ויש לך לדעת כי הפסוקים
ר"ל התיבות והאותיות שאדם רואה בעיניו הם דומים ללבשו של אדם המכסה גופו
הפשוטים והפירושים הם הגוף והקבלה האמתית והכחות הסודות והגדולים הנפלאים
היוצאים מהתורה הם הנשמה ח"ש ומבשרי אהיה אלוה עוד כל תענוגי הגוף נכללים
בג' דברים דיה אכילה ושתיה האכילה שהוא דבר גס ביותר כנגד התיבות האותיות
הם כנגד השתיה רחנית יותר הפירושים הריח שהוא רחני יותר מהכל כנגד
האצילות : (פ' יתרו) — אני יה"ב שנ"ר דעת"ו אומר בין ליחידים בין להמון שהרוצה
לידע סוד קשירת נפשו למעלה הרבוק מחשבתו בעליון שיקנה באותה המחשבה התמידית
בלי הפסק עולם הבא ויהיה תמיד השם עמו בזה ובבא ישים לנגד עיני שכלו אותיות
השם המיוחד כאילו הם כתובים לפניו בספר כתיבת אשורית ותהיה כל אות גדולה
בעיניו בלי תכלית ר"ל שכאשר תשים אותיות השם המיוחד ית' כנגד עיניך יהיו עיני
שכלך בהם ומחשבת לבך באין סוף הכל יחד ההבטה והמחשבה שניהם כאחד והוא
הרבוק האמתי שאם' הכת' ולדבקה בו ובו תרבק ואתם הרבקים וגו' וכל זמן שנפשו
האדם דבקה בשם ית' על זה הדרך לא תאונה אליו הרעה ולא יבא לידי טעות בשום
ענין מעניניו בין השכלים בין המורגשים ולא יפול ביד המקרים כי בעודו רבוק בשם
נשא Im Abschnitt — ית' הוא למעלה מכל המקרים ומשל בהם : (פ' עקב)
erzählt der Verf. des מאירת עינים , dass er mit R. Josef ha-Levi,
dem Sohne des R. Todros ha-Levi, des Verf. von אוצר הברוד und
אוצר הברוד , gesprochen habe. Es ist derselbe R. Josef, der
im Berichte des „Juchasin“ mit R. Isaak zusammengeführt wird.